

SLOVENŠČINA

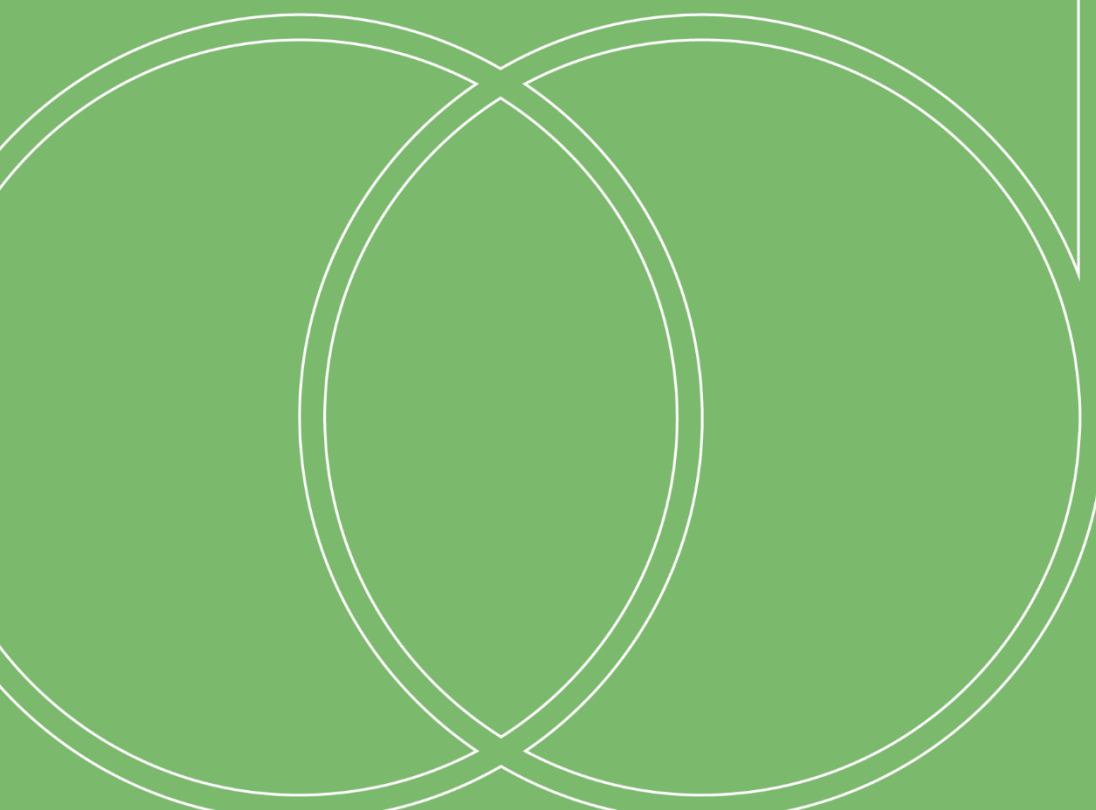
Osnovna šola za odrasle

Izobraževalni program za odrasle
osnovna šola za odrasle

Izobraževalni program za odrasle
osnovna šola za odrasle s
prilagojenim predmetnikom za
osnovno šolo za odrasle s
slovenskim učnim jezikom na
narodno mešanem območju
slovenske Istre

Izobraževalni program za odrasle
osnovna šola za odrasle s
prilagojenim predmetnikom za
osnovno šolo za odrasle za
dvojezično osnovno šolo na
narodno mešanem območju
Prekmurja

OBVEZNI PREDMET

UČNI NAČRT

IME PREDMETA: slovenščina

Predmetnik osnovne šole za odrasle

Prilagojeni predmetnik osnovne šole za odrasle s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre

Prilagojeni predmetnik osnovne šole za odrasle za dvojezično osnovno šolo na narodno mešanem območju Prekmurja

1. -4. razred	5. razred	6. razred	7. razred	8. razred	9. razred
160	110	90	90	90	90

PRIPRAVILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

Za slovenščino: dr. Špela Bregač, ZRSŠ, dr. Kozma Ahačič, ZRC SAZU, dr. Anja Benko, ZRSŠ, Laura Brataševac, ZRSŠ, Martina Holešek, Osnovna šola Tončke Čec, Trbovlje, mag. Mateja Jankovič Čurič, OŠ Artiče, Vanja Jesenek, OŠ Sladki Vrh, dr. Andraž Jež, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Vanja Kavčnik Kolar, ZRSŠ, Valentina Kobal, Šolski center Nova Gorica, OE Biotehniška šola Šempeter pri Gorici, Maja Kosmač Zamuda, ZRSŠ, mag. Karlina Koželj, Srednja šola za gostinstvo in turizem Celje, dr. Božidara Krakar Vogel, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, mag. Tatjana Lotrič Komac, OŠ Naklo, Matija Martinec, OŠ Brinje Grosuplje, Drago Meglič, Gimnazija Murska Sobota, Ljiljana Mićović Struger, ZRSŠ, mag. Marta Novak, ZRSŠ, dr. Nina Novak, ZRSŠ, Nina Papež, Gimnazija Kočevje, Vladimir Pirc, ZRSŠ, mag. Mirjam Podsedenshek, ZRSŠ, Neža Ritlop, OŠ Turnišče, mag. Gordana Rodinger, OŠ Pesnica, dr. Igor Saksida, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, mag. Mojca Saksida, OŠ Lucijana Bratkoviča Bratuša Renče, Andreja Sever, ZRSŠ, dr. Sonja Starc, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta, Marjeta Stegel, ZRSŠ, dr. Matej Šekli, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, dr. Tomislav Virk, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Tina Žagar Pernar, OŠ Naklo, dr. Alenka Žbogar, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, dr. Marija Žveglič, ZRSŠ.

Za 1. VIO: mag. Katarina Dolgan, Zavod RS za šolstvo; dr. Nina Novak, Zavod RS za šolstvo; dr. Bogdana Borota, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta; dr. Mateja Dagarin Fojkar, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta; dr. Nataša Dolenc Orbanič, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta; Mojca Dolinar, Zavod RS za šolstvo; Anja Frank, OŠ Dragotina Ketteja Ilirska Bistrica; dr. Katarina Grom, OŠ Log - Dragomer; dr. Irena Hergan, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta; Nina Jelen, OŠ Ivana Skvarče Zagorje; Roberta Kalc, Zavod RS za šolstvo; Mihaela Kerin, Zavod RS za šolstvo; dr. Polonca Legvart, OŠ bratov Polančičev Maribor; dr. Vida Manfreda Kolar, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta; Simona Marinič, OŠ II Murska Sobota; dr. Sandra Mršnik, Zavod RS za šolstvo; Tanja Müller, OŠ prof. dr. Josipa Plemlja Bled; mag. Nada Nedeljko, Zavod RS za šolstvo; mag. Marta Novak, Zavod RS za šolstvo; Barbara Oder, OŠ Kajetana Koviča Poljčane; Andreja Perkovič, OŠ Gustava Šiliha Laporje; Katarina Podbornik, Zavod RS za šolstvo; doc. Robert Potočnik, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta; dr. Marija Ropič Kop, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta; mag. Urša Rozman, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta; Nataša Tomec Eržen, OŠ Dravljje; Mateja Trampuš, OŠ Zadobrova; dr. Marina Volk, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta; Vesna Vršič, Zavod RS za šolstvo; mag. Sandra Vuleta, OS Dragomirja Benčiča - Bričina Hrpelje; Darja Krivec, Zavod RS za šolstvo; dr. Matej Plevnik, Univerza na Primorskem, Fakulteta za vede o zdravju; Maja Bencek,

Zavod RS za šolstvo; Marjeta Graj, Dvojezična osnovna šola I Lendava; Lidija Rudaš, Dvojezična osnovna šola I Lendava; Polona Klopčič, Zavod RS za šolstvo.

Podskupina v izobraževalnem programu za odrasle osnovna šola za odrasle:

Maja Kosmač Zamuda, ZRSŠ, dr. Kozma Ahačič, ZRC SAZU, Tadeja Arkar, RIC Novo mesto, Maja Bencek, ZRSŠ.

JEZIKOVNI PREGLED: Zala Mikeln

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/osnovna-sola-za-odrasle/2025/Ucni_nacrt_oso_slovenscina_2025.pdf

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](https://cobiss.si)-ID **261134851**

ISBN 978-961-03-1469-1 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na svoji 248. seji, dne 20. 11. 2025, določil učni načrt slovenščina za izobraževalni program za odrasle osnovna šola za odrasle, izobraževalni program za odrasle osnovna šola za odrasle s prilagojenim predmetnikom osnovne šole za odrasle s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre, izobraževalni program za odrasle osnovna šola za odrasle s prilagojenim predmetnikom osnovne šole za odrasle za dvojezično osnovno šolo na narodno mešanem območju Prekmurja.

PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – DELJENJE POD ENAKIMI POGOJI

Prenova izobraževalnih programov s prenovo ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrtnice, učnih načrtov ter katalogov znanj)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

KAKO SE ZNAJTI?

TIPIČNE STRANI

V dokumentu je za udeleženske in udeležence, učiteljice in učitelje ipd. uporabljena moška slovnična oblika, ki velja enakovredno za oba spola.

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih udeleženci izgrajevali in razvijali v procesu učenja.

Vrsta teme:

- Obvezno
- Izbirno

Opis teme zajema ključne poudarke oz. koncepte kot okvir skupinam ciljev.

Dodatna pojasnila za temo lahko vsebujejo razlago o zasnovi teme, usmeritve in/ali navodila, ki se nanašajo na vsebino, vrsto teme, členitev teme, poimenovanje, trajanje, dejavnosti, izvedbo aktivnosti, učne pripomočke ... oz. karkoli, kar je pomembno za to temo.

IME TEME

OBVEZNO

OPIS TEME

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiozem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi ilisqui ipidel escim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari velent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti connihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspsit dit eaquasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatia qui aperorum qui ut re perumquaeepd quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiarn aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusciisita dolorrum volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

8 Osnovna šola za odrasle | Matematika

Številka strani, program izobraževanja, predmet

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

27. 2. 2025 /// 15:45

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
- I:** *Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **SC** (2.2.2.1)
- I:** *Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
- O:** Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Udeležene

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorum quasimus mo mi.
- Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
- Ut fuga. Nemperum fuga.**
- Ma vellaut quatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
- Omnim ut doluptur, quam consequ.
- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorum quasimus mo mi.*
- Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.*
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
- Ut fuga. Nemperum fuga.*

TERMINI:

☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint
☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	

9 Osnovna šola za odrasle | Matematika

Pojmi, ki jih udeležene mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikale usvojijo udeleženci.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaboreet quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

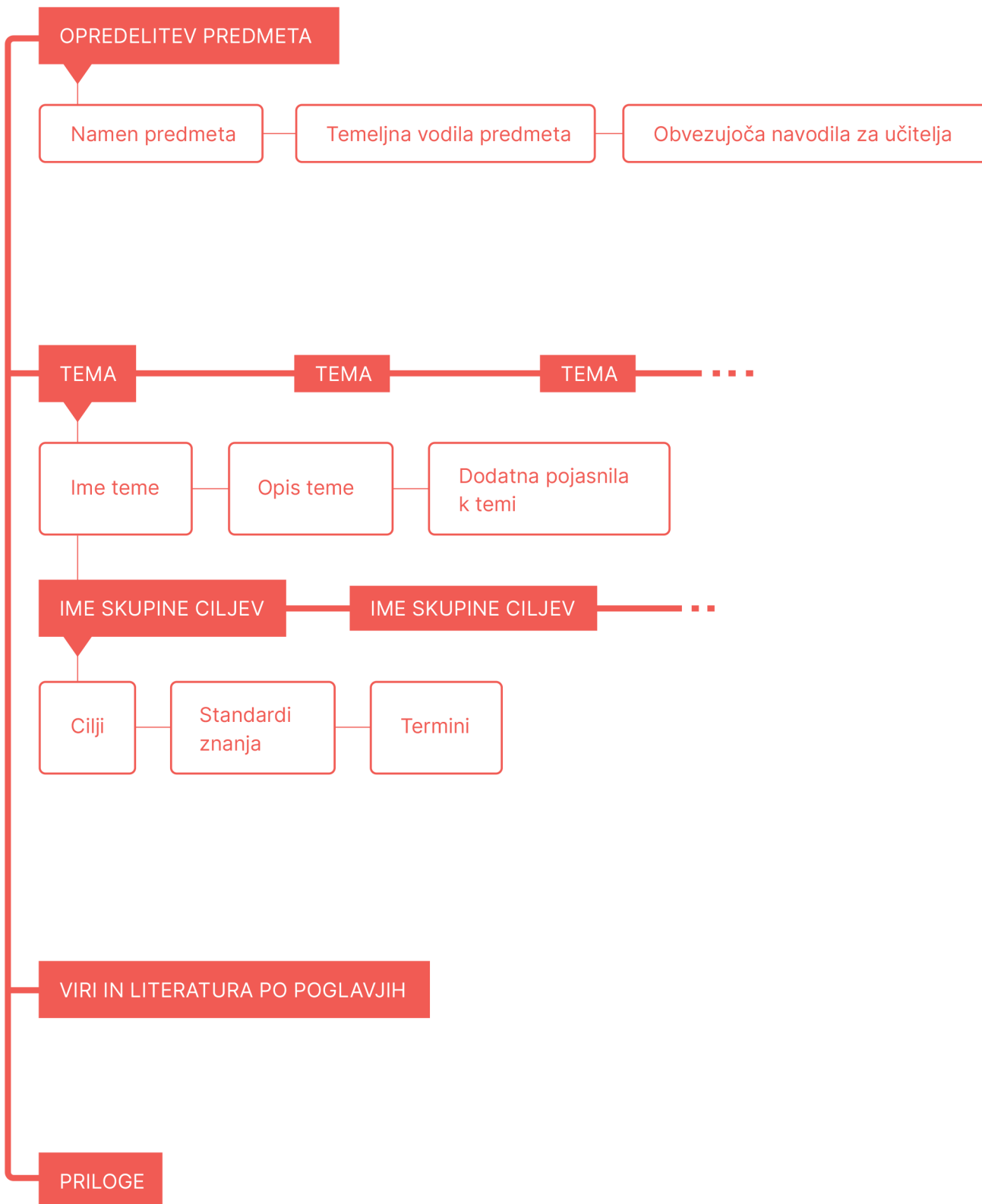
- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA UČNEGA NAČRTA

KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA..... 10

Namen predmeta..... 10

Temeljna vodila predmeta 10

Obvezujoča navodila za učitelje 11

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA..... 12

OPISMENJEVANJE..... 13

Predopismenjevanje 15

Začetno opismenjevanje 16

SPORAZUMEVANJE IN BESEDILO 17

Razvijanje bralne pismenosti 19

Besedilo, besedilne vrste, besedilne skupine 21

Besediloslovje in sprejemanje ter tvorjenje besedila 23

SLOVENSKI JEZIK V PROSTORU, DRUŽBI IN ČASU 27

Slovenski jezikovni prostor 27

Slovenski jezik v družbi 29

Jezikovne zvrsti..... 30

Zgodovina slovenskega jezika..... 31

JEZIKOVNI SISTEM IN NJEGOVA VLOGA 32

Jezikovne ravnine in univerzalnost jezikovnega sistema 33

Glasoslovje 34

Besedoslovje 35

Besedotvorje 37

Oblikoslovje 38

Skladnja 41

PRAVOPIS IN PRAVOREČJE 44

Pravopis..... 45

Pravorečje 48

SLOVENŠČINA V DIGITALNI DOBI 50

Oblikovanje in razvijanje zavesti o slovenščini v digitalni dobi..... 51

Jezikovne tehnologije, orodja, viri in priročniki..... 53

KNJIŽEVNOST IN BRALNI ODZIV..... 54

Bralna kultura..... 55

Književna besedila..... 56

Književna oseba 58

Književni prostor in čas 60

Dogajanje, motiv, tema, sporočilo in snov 61

Avtor in pripovedovalec..... 63

Književna perspektiva 64

ZVRSTI KNJIŽEVNOSTI IN PREDELAVE

KNJIŽEVNIH BESEDIL 65

Pesništvo 66

Pripovedništvo..... 69

Dramatika 71

Predelave književnih besedil 73

(PO)USTVARJANJE OB KNJIŽEVNIH

BESEDILIH 75

Govorno nastopanje 76

Interpretativno branje 78

Pisanje 80

KNJIŽEVNOST V PROSTORU IN ČASU 82

Slovstvena folklor, književniki in njihova dela..... 84

Literarnoteoretično znanje..... 86

Literarnozgodovinsko znanje 89

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH 90

OPISMENJEVANJE..... 90

SPORAZUMEVANJE IN BESEDILO 90

RAZVIJANJE BRALNE PISMENOSTI 90

BESEDILO, BESEDILNE VRSTE, BESEDILNE SKUPINE 90

BESEDILOSLOVJE IN SPREJEMANJE TER TVORJENJE BESEDILA 90

SLOVENSKI JEZIK V PROSTORU, DRUŽBI IN ČASU..... 91

SLOVENSKI JEZIK V DRUŽBI 91

JEZIKOVNE ZVRSTI.....	91
ZGODOVINA SLOVENSKEGA JEZIKA	91
JEZIKOVNI SISTEM IN NJEGOVA VLOGA	
.....	92
SKLADNJA.....	92
PRAVOPIS IN PRAVOREČJE	92
PRAVOPIS	92
PRAVOREČJE	92
KNJIŽEVNOST IN BRALNI ODZIV.....	93
KNJIŽEVNA BESEDILA.....	93
KNJIŽEVNA OSEBA.....	93
KNJIŽEVNI PROSTOR IN ČAS	94
DOGAJANJE, MOTIV, TEMA, SPOROČILO IN SNOV	94
AVTOR IN PRIPOVEDOVALEC	94
KNJIŽEVNA PERSPEKTIVA	94
ZVRSTI KNJIŽEVNOSTI IN PREDELAVE	
KNJIŽEVNIH BESEDIL	94
PESNIŠTVO.....	94
PRIPOVEDNIŠTVO.....	95
DRAMATIKA.....	95
PREDELAVE KNJIŽEVNIH BESEDIL..	95
(PO)USTVARJANJE OB KNJIŽEVNIH	
BESEDILIH	96
GOVORNO NASTOPANJE.....	96
INTERPRETATIVNO BRANJE	96
PISANJE.....	96
KNJIŽEVNOST V PROSTORU IN ČASU.	97
SLOVSTVENA FOLKLORA, KNJIŽEVNIKI IN NJIHOVA DELA	97
LITERARNOTEORETIČNO ZNANJE..	98
LITERARNOZGODOVINSKO ZNANJE	98
PRILOGE	99

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Slovenščina je temeljni splošnoizobraževalni predmet v osnovni šoli za odrasle; in sicer je za nekatere udeležence prvi oz. materni jezik, za nekatere pa drugi jezik oz. jezik okolja (npr. za nekatere prebivalce v delu Prekmurja ter v delu slovenske Istre, za Rome in priseljence).

Cilji predmeta se uresničujejo z jezikovnim in s književnim poukom v okviru vseh sporazumevalnih dejavnosti: poslušanja, branja, govorjenja in pisanja; tudi v digitalnem okolju. Pouku književnosti je namenjenih približno 40 % ur predmeta, jezikovnemu pouku pa približno 60 %.

Pri pouku jezika se udeleženec usposablja za učinkovito govorno in pisno sporazumevanje v slovenskem jeziku, še posebej v knjižni zvrsti, razvija zavest o pomenu slovenščine in (svoje) materinščine, o slovenščini kot uradnem, učnem in državnem jeziku, o njenem položaju v Evropski uniji ter o njeni izrazni razvitosti na vseh področjih javnega in zasebnega življenja, pri pouku književnosti pa razvija zmožnost ustvarjalnega dialoga z umetnostnim/književnim besedilom.

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Pri jezikovnem pouku razvijamo sporazumevalno zmožnost v slovenskem knjižnem jeziku, tj. praktično in ustvarjalno obvladovanje vseh sporazumevalnih dejavnosti (tako na funkcionalni kot kritični ravni) in jezikovnosistemskih osnov. Udeleženec sprejema, razčlenjuje, kritično interpretira, vrednoti ustrezna besedila glede na svojo usvojeno stopnjo bralne zmožnosti ter tvori glede na okoliščine različna govorjena in zapisana besedila različnih jezikovnih zvrsti, zlasti v knjižnem jeziku. Ob njih se kritično uči inherentnih lastnosti besedil in jezikovnega sistema ter razvija ustvarjalen, spoštljiv in odgovoren odnos do soljudi, drugačnosti, do naravnega in kulturnega okolja.

Pri književnem pouku se udeleženec srečuje z umetnostnimi/književnimi besedili ter ob njih s sprejemanjem in tvorjenjem razvija tudi doživljajsko, domišljijско, ustvarjalno, vrednotenjsko in intelektualno zmožnost. Pri tem se utrjujejo tudi kulturna, domovinska in državljska vzgoja, medkulturna zmožnost ter zavedanje o vlogi slovenske književnosti in slovenskega jezika pri ohranjanju narodne identitete.

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

Učitelj cilje predmeta uresničuje z jezikovnim in s književnim poukom v okviru vseh sporazumevalnih dejavnosti: poslušanje, branje, govorjenje in pisanje - pri tem izbira aktivne oblike, metode, strategije poučevanja in učenja.

Pouk slovenščine učitelj načrtuje tako, da nameni jezikovnemu pouku 60 % in književnemu pouku 40 % ur predmeta v posameznem obdobju oz. tako, da doseže cilje predmeta.

Pri načrtovanju pouka naj učitelj upošteva udeleženceve raznolike vzgojno-izobraževalne potrebe ter mu po potrebi zagotovi ustrezne prilagoditve.

Pojasnilo zapisov in oznak:

- » Z ležečim tiskom so označeni *izbirni cilji*.
- » Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev (SC) se navezuje na plakate o skupnih ciljih (v prilogi tega dokumenta).
- » S krepko označenim besedilom so izpostavljeni minimalni standardi znanja.

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

OPISMENJEVANJE

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema obravnava cilje predopismenjevanja in začetnega opismenjevanja. Sočasno se prepletajo sporazumevalne zmožnosti poslušanja, govorjenja, branja in pisanja. Dejavnosti poslušanja in govorjenja potekajo v vsakdanjih življenjskih situacijah, s poudarkom na načrtnem razvijanju besedišča in glasovnega zavedanja.

Spodbujamo glasovno zavedanje, saj se stopnje njegove razvitosti med udeleženci razlikujejo, kar pomembno vpliva na začetno branje in pisanje (zlogovanje, prepoznavanje začetnega in končnega glasu v besedi ter znotraj besede). Namen razvijanja predopismenjevalnih spretnosti je ustrezna priprava na proces učenja branja in pisanja.

Predopismenjevalne spretnosti razvijamo načrtno, individualizirano, sistematično in postopno, pri čemer uporabljamo raznolike oblike in metode dela, ki so prilagojene udeležencu. Te se nanašajo na: vidno zaznavanje, glasovno zavedanje, grafomotorične poteze, ki tvorijo prvine črk in števk, orientacijo, ustrezno držo pisala.

Predbralne in predpisalne dejavnosti so tesno povezane z razvijanjem interesa in motivacije za branje ter s krepitvijo pozitivnega odnosa do različnih vrst bralnih gradiv in pisnih virov v vsakdanjem življenju. Ključno je, da na začetku pri udeležencu diagnostično preverimo stopnjo razvitosti predopismenjevalnih in osnovnih pismenostnih spretnosti, ki so potrebne za začetno učenje branja in pisanja. Na podlagi teh ugotovitev prilagodimo in diferenciramo proces opismenjevanja.

Opismenjevanje poteka načrtno, sistematično in individualizirano, s poudarkom na funkcionalni pismenosti. Pomembno je, da udeleženec obravnavane črke in besede spozna v kontekstu sočasnega branja in pisanja realnih besedil in situacij, kar mu omogoča funkcionalno razumevanje in praktično uporabo usvojenega znanja. Udeleženec kontinuirano izboljšuje branje do stopnje avtomatizacije, obenem pa aktivno gradi bralno razumevanje in razvija kompleksnejše pisanje besedil za razne namene.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Opismenjevanje je tema 1. obdobja v programu Osnovna šola za odrasle. Udeleženec na začetku nadgrajuje predopismenjevalne spretnosti, ki jih je že usvojil. Dejavnosti naj bodo organizirane v obliki didaktičnih iger, izkustvenega učenja ter učenja z odkrivanjem in drugih metod, ki spodbujajo aktivno vključevanje udeležencev. Učitelj frontalno obliko dela v razredu uporablja predvsem za podajanje navodil in usmeritev ter krajših razlag. Napredek udeleženca na področju

predopisemenjevalnih spretnosti spremlja formativno in jih ne ocenjuje, saj so te spretnosti pogoj za uspešen prehod v sistematično opismenjevanje. Proces opismenjevanja oziroma učenja branja in pisanja poteka načrtno in po korakih, od začetnega spoznavanja do avtomatiziranega in poglobljenega obvladovanja. Sistematična obravnava črk in pisave se prilagaja predznanju in tempu posameznega udeleženca. Ker se ta proces pri odraslih odvija različno hitro in je pogosto povezan z različnimi preteklimi izkušnjami, zahteva postopen, izrazito individualiziran in diferenciran pristop. Učitelj organizira raznovrstne učne dejavnosti, ki so relevantne za vsakdanje življenje odraslih, jih prilagaja ter sproti spremlja udeležencev napredek. Udeleženec si prizadeva za usvajanje tehnike branja in pisanja do avtomatizacije ter tekoče bere besedila. Branje udeleženca poteka v govorjeni hitrosti, v enakomernem ritmu, brez daljših premorov ali ponovitev že prebranih besed ter z ustrezno izraznostjo in razumevanjem. Branje besedila mora biti natančno, razločno in razumljivo poslušalcu. Razumevanje prebranega besedila udeleženec izkaže z aktivnim sodelovanjem pri pogovoru o prebranem besedilu ter z ustreznim ustnim ali pisnim odzivom, pri čemer izraža svoje mnenje, povezuje vsebino z lastnimi izkušnjami in jo (kritično) ovrednoti.

PREDOPISMENJEVANJE

CILJI

Udeleženec:

🟢: razvija govorno-jezikovne zmožnosti v spodbudnem učnem okolju s soudeleženci in učitelji, s poudarkom na komunikaciji v realnih življenjskih situacijah (1. obdobje);

SC (2.1.2.1 | 2.4.2.1 | 3.1.1.2 | 3.3.1.1)

🟢: zaznava in izgovarja glasove knjižnega jezika ter širi besedišče, povezano z vsakdanjim življenjem in potrebami (1. obdobje);

SC (1.1.2.2 | 1.1.2.1)

🟢: spoznava elemente pisnega sporočanja v različnih tiskanih in elektronskih gradivih (npr. naslov, navodila, obvestila, preprosti obrazci, fotografije, grafi) (1. obdobje);

SC (1.1.4.1)

🟢: razvija glasovno zavedanje (slušno pozornost, slušno pomnjenje, slušno razločevanje, slušno razčlenjevanje) za uspešno dekodiranje (1. obdobje);

🟢: razvija vidno zaznavanje in zavedanje (vidno pozornost, vidno pomnjenje, vidno razlikovanje) za prepoznavanje pisnih znakov (1. obdobje);

🟢: prepoznavna in poimenuje črke slovenske abecede ter jih povezuje s pripadajočimi glasovi (1. obdobje);

TERMINI

◦ glas ◦ črka ◦ zlog ◦ beseda ◦ poved ◦ besedilo ◦ knjiga ◦ avtor ◦ ilustrator ◦ naslov

ZAČETNO OPISMENJEVANJE

CILJI

Udeleženec:

- : sistematično usvaja tiskane in pisane črke, hkrati razvija tehniko branja in pisanja ter jezikovno in komunikacijsko zmožnost za vsakdanjo rabo (1. obdobje);
- : piše črke, zloge, besede, povedi in preprosta besedila za določene namene (npr. kratka sporočila, sezname) ter zapisano polglasno in glasno prebere (1. obdobje);
- : razvija tekočnost branja (1. obdobje);
- : primerno razvojni stopnji razvija branje z razumevanjem, s poudarkom na funkcionalnem razumevanju besedil iz vsakdanjega življenja (1. obdobje);
- : spremlja svojo spretnost branja in pisanja ter predlaga izboljšave, razvija samorefleksijo (1. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

- izkaže opismenjenost tako, da:
 - » prebere in napiše povedi s (s tiskanimi kot s pisanimi) črkami povedi, ki so relevantne za vsakdanje situacije (npr. preprosta navodila, kratka sporočila);
 - » polglasno ali glasno bere s tiskanimi in pisanimi črkami zapisana besedila (npr. obvestila, kratke novice, recepte);
- tekoče prebere besedilo tako, da:
 - » bere v govorjeni hitrosti z redkimi premori ali ponovitvami, natančno, razločno, v enakomernem ritmu in izrazno;
- izkaže razumevanje prebranega besedila:
 - » s povzemanjem glavne ideje in ključnih informacij;
 - » z odgovarjanjem na vprašanja o vsebini;
 - » s povezovanjem vsebine z lastnimi izkušnjami in predznanjem;
 - » s kratkim pisnim odzivom ali ustnim pojasnilom.

TERMINI

○ glas ○ črka ○ zlog ○ beseda ○ poved ○ besedilo ○ branje ○ pisanje

SPORAZUMEVANJE IN BESEDILO

OBVEZNO

OPIS TEME

V okviru teme *Sporazumevanje in besedilo*, ki je ključna za dober pouk slovenskega jezika, udeleženec uzavešča temeljna jezikovna znanja; razvija motivacijo in spretnosti s področja razvijanja bralne pismenosti; sprejema, razčlenjuje, tvori in kritično vrednoti različne vrste besedil ter s tem razvija svojo (kritično) sporazumevalno zmožnost; pridobiva znanje s področja besedilnih vrst, besediloslovja ter tvorjenja in sprejemanja besedila nasploh.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

SC (1.1.5.1) SC (3.3.3.1) SC (4.2.1.1) SC (5.1.4.1)

Udeleženec spoznava naslednje skupine besedilnih vrst na naslednje načine (okrepljene besedilne vrste so obvezne, neokrepljene so izbirne):

2. OBDOBJE

a. opis in opisovanje: na podlagi razčlenjevanja in kritičnega vrednotenja vzorčnih vrst opisa, in sicer **opis osebe, predmeta, dogajanja**, udeleženec sprejema in na podlagi ustreznih navodil tvori tudi druge, nepričakovane vrste opisov, in sicer izbirno med naslednjimi možnostmi: opis živali, kraja, poklica, rastline, igre, športa;

b. argumentacija: udeleženec razčlenjuje in kritično vrednoti oglaševalska besedila (**reklama**) ter ob njih tvori pisne ali ustne komentarje/mnenja v obliki pogovora v razredu;

c. pripoved in pripovedovanje: na podlagi razčlenjevanja in kritičnega vrednotenja tvori **pripoved o svojih doživetjih**;

č. medijsko besedilo: na podlagi razčlenjevanja in kritičnega vrednotenja vzorčnega **aktualnega medijskega besedila** udeleženec sprejema, razčlenjuje, kritično vrednoti in na podlagi ustreznih navodil tvori še neznane vrste medijskih besedil;

d. uradno besedilo: na podlagi razčlenjevanja in kritičnega vrednotenja vzorčnih vrst seznamov ter obrazcev uporablja **sezname** in **obrazce**, tudi **elektronske**;

e. govorjeno besedilo: udeleženec opravi vsaj en **govorni nastop** letno ter sprejema, razčlenjuje, kritično vrednoti in na podlagi ustreznih navodil tvori različne vrste **pogovorov** (s prijatelji, po telefonu, po spletu);

f. besedilne skupine, značilne za vzgojno-izobraževalni sistem: udeleženec sprejema, razčlenjuje in kritično vrednoti ter tvori obnovo različnih besedil zgoraj naštetih vrst.

3. OBDOBJE

a. opis in opisovanje: udeleženec sprejema, razčlenjuje, kritično vrednoti in na podlagi ustreznih navodil tvori še neznane vrste opisov, in sicer izbirno med naslednjimi možnostmi: opis postopka (navodilo, recept), dogodka, poti, živali, države, kraja, poklica, rastline, igre, športa;

b. argumentacija: z enim od opisov udeleženec na podlagi razčlenjevanja in kritičnega vrednotenja vzorčnega primera kombinira komentar/mnenje, na primer **predstavitev dogodka in svojega mnenja o njem**; udeleženec sprejema in razčlenjuje tudi druga besedila s tega področja, pri katerih nadgrajuje znanje iz 2. obdobja, na primer **oglaševalska besedila** (izbirno: reklama, mali oglas, manipulativno besedilo) ter ob njih tvori pisne in ustne komentarje/mnenja;

c. razlaganje: udeleženec na podlagi razčlenjevanja in kritičnega vrednotenja vzorčne besedilne vrste **razlaga** sprejema tudi druge, nepričakovane vrste razlaganja, in sicer razlago naravnega pojava;

č. pripoved in pripovedovanje: udeleženec sprejema in na podlagi ustreznih navodil tvori različne pripovedi in uzavesti razliko med opisom osebe, **oznako osebe** ter **pripovedjo o življenju osebe**;

d. medijsko besedilo: udeleženec sprejema, razčlenjuje, kritično vrednoti in na podlagi ustreznih navodil tvori še neznane vrste medijskih besedil, in sicer izbirno med naslednjimi možnostmi: (aktualna) novica, vremenska napoved, intervju, podcast, potopis;

e. uradno besedilo: na podlagi razčlenjevanja in kritičnega vrednotenja vzorčnih vrst seznamov in obrazcev udeleženec uporablja sezname in obrazce, tudi elektronske, v različnih oblikah ter se znajde ob nepričakovanih vprašanjih in nalogah v povezavi z njimi;

f. besedilo, ki je hkrati dejanje: na podlagi razčlenjevanja in kritičnega vrednotenja vzorčnih vrst besedil, ki so hkrati dejanje, udeleženec sprejema in tvori eno od naslednjih besedil: **vabilo**, **opravičilo**, **prošnja**; udeleženec sprejema in na podlagi ustreznih navodil tvori tudi druge, nepričakovane vrste takšnih besedil za različne okoliščine, različna komunikacijska področja (uradna in neuradna besedila, v formalnem in neformalnem jeziku) in naslovnike v rokopisni ter elektronski obliki, in sicer izbirno med naslednjimi zgoraj navedenimi možnostmi, poleg tega pa izbirno še med naslednjimi: zahvala, pritožba, sožalje, obvestilo;

g. govorjeno besedilo: udeleženec opravi **govorni nastop** ter sprejema, razčlenjuje, kritično vrednoti in na podlagi ustreznih navodil tvori različne vrste **pogovorov** (osebni, telefonski, spletni – z različnimi nameni in udeleženci, raziskovalni, prepričevalni, pogajalni);

h. besedilne skupine, značilne za vzgojno-izobraževalni sistem: udeleženec sprejema, razčlenjuje, kritično vrednoti ter tvori obnovo in oceno različnih besedil zgoraj naštetih vrst.

RAZVIJANJE BRALNE PISMENOSTI

CILJI

Udeleženec:

🟢: razvija zmožnost nebesednega sporazumevanja;

SC (1.1.5.1)

🟢: spoznava pomen poslušanja in usvaja strategije uspešnega poslušanja;

SC (1.1.5.1 | 3.1.3.2 | 3.1.3.3)

🟢: razvija zmožnost pogovarjanja z različnimi sogovorci (pogovarja se o znanih temah, izkušnjah in interesih) ter usvaja temeljna načela dialoškega sporazumevanja (vikanje, tikanje, pozdravljanje, nagovor);

SC (1.1.5.1)

🟢: razvija zmožnost tvorjenja povezovalnih neumetnostnih besedil po zgledu (pozdrav, vabilo, voščilo, čestitka);

SC (1.1.5.1 | 4.1.3.1)

🟢: usvaja zmožnost vrednotenja svojega poslušanja, pogovarjanja in govorjenja;

SC (1.1.4.1 | 3.3.2.1 | 3.3.5.2)

🟢: spoznava in uporablja bralne strategije za iskanje bistva, povzemanje, urejanje in kritično vrednotenje informacij (2. obdobje);

SC (1.1.4.1)

🟢: glasno in tiho tekoče bere besedila ter prebrano razume (2. obdobje);

SC (3.1.3.3)

🟢: vodeno ter samostojno pisno in ustno tvori in utemeljuje svoje odzive na prebrano (2. obdobje);

🟢: je motiviran za branje v šoli in zunaj nje (2. in 3. obdobje);

🟢: v dogovoru z učiteljem izbere ter prebere vsaj eno umetnostno besedilo in po možnosti vsaj eno daljše umetnostno ter tudi eno krajše zahtevno neumetnostno besedilo (v 3. obdobju okrog 5000 znakov) s področja, ki ga zanima (2. in 3. obdobje);

SC (4.1.2.1)

🟢: večinoma samostojno in kritično uporablja različne bralne vire (2. in 3. obdobje);

🟢: predstavi svoj napredek pri razvijanju bralne pismenosti in našteje svoje aktivnosti s tega področja (2. in 3. obdobje);

SC (5.3.5.2 | 5.2.2.1)

🟢: zna se orientirati v (splošni) knjižnici in samostojno iskati gradiva (2. in 3. obdobje);

🟢: tekoče bere daljša in zahtevnejša besedila ter prilagaja hitrost branja zahtevam besedila (3. obdobje);

- : glede na namen samostojno izbira tiskane in druge informacijske vire ter uporabi primerne bralne strategije (3. obdobje);
- : izbira in prebira krajše dnevne novice (3. obdobje);
- : primerja več besedil med seboj in jih ovrednoti z različnimi kriteriji (3. obdobje);
- : na podlagi podatkov iz besedila (s pomočjo ali samostojno) oblikuje domneve in jih poskuša utemeljiti (3. obdobje);
- : samostojno, namensko in odgovorno izbira ter uporablja tiskane in druge informacijske vire (3. obdobje);
- : prebrano uporablja pri reševanju problemov v različnih položajih – učnih in v osebnem življenju (3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1., 2. IN 3. OBDOBJU

– zmožnost sporazumevanja pokaže tako, da:

- » razume nebesedna sporočila in jih tvori;
- » pozorno posluša sogovorca in se smiselno odziva;
- » sodeluje v pogovoru in upošteva načela dialoškega sporazumevanja.

TERMINI

○ besedni jezik ○ nebesedni jezik ○ vikanje ○ tikanje ○ pozdravljanje

BESEDILO, BESEDILNE VRSTE, BESEDILNE SKUPINE

CILJI

Udeleženec:

- 🟢: razvija zmožnost poslušanja (in gledanja) besedilnih vrst (pripoved, novica, opis);
 SC (1.1.4.1)
- 🟢: razvija zmožnost pogovarjanja v osebnih in telefonskih pogovorih;
- 🟢: razvija zmožnost tvorjenja pripovedovalnih in opisovalnih besedil;
- 🟢: razvija zmožnost pisanja preprostih besedil (npr. vezana besedila, pripoved, opis);
- 🟢: razvija zmožnost branja z razumevanjem z različnimi vrstami neumetnostnih besedil (npr. navadni ali elektronski dopis, seznam, novica, pripoved, opis);
- 🟢: razvija zmožnost preprostega govornega nastopanja z vnaprej napovedano temo in z različnimi besedilnimi vrstami (npr. pripoved, obnova, opis);
- 🟢: sprejema, razčlenjuje, kritično vrednoti in tvori različne vrste besedil ter s tem razvija svojo (kritično) sporazumevalno zmožnost (2. in 3. obdobje).
 SC (1.1.1.1 | 2.2.2.1 | 2.3.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

– pokaže zmožnost sprejemanja (poslušanja in branja) tistih besedilnih vrst, ki so določene s tem učnim načrtom tako, da:

- » pripoveduje o življenju znanih osebnosti;
- » tvori vezana besedila (npr. pripoved ob neurejenem nizu slik, nadaljevanje prebranega besedila);

– pokaže zmožnost tvorjenja (govorno nastopanje) tistih besedilnih vrst, ki so določene s tem učnim načrtom in jih je pred tem že prebral ali poslušal tako, da:

- » pripoveduje o tem, kar je doživel oz. je doživela izmišljena oseba;
- » opisuje (npr. samega sebe, živali ali druge osebe);

V 2. OBDOBJU

– dokaže znanje s področja besedilnih vrst tako, da:

- » sprejema, pozna, tvori in razčleni naslednje besedilne vrste: opis osebe, dogajanja, pripoved o svojih doživetjih, seznam, govorni nastop, pogovor, obnova;
- » na podlagi znanih besedilnih vrst vodeno sprejema in razčleni tudi druge, še neznane besedilne vrste po avtonomnem izboru učitelja, kakor so našteje v dodatnih pojasnilih za to temo;

V 3. OBDOBJU

– dokaže znanje s področja besedilnih vrst tako, da:

- » sprejema, pozna, tvori, razčleni in kritično ovrednoti naslednje besedilne vrste: - predstavitev dogodka in svojega mnenja o njem – oglaševalsko besedilo, oznaka osebe, pripoved o življenju osebe, vabilo, opravičilo, prošnja, pogovor (osebni, telefonski, spletni – z različnimi nameni in udeleženci);
- » na podlagi znanih besedilnih vrst sprejema, razčleni in kritično ovrednoti tudi druge, še neznane besedilne vrste po presoji učitelja, kakor so našteje v dodatnih pojasnilih za to temo.

TERMINI

- seznam ◦ obrazec ◦ voščilo ◦ čestitka ◦ obnova ◦ novica ◦ pozdrav ◦ govorni nastop
- predstavitev ◦ oglaševalsko besedilo ◦ razlaga ◦ oznaka ◦ vabilo ◦ opravičilo ◦ prošnja
- opis ◦ pripoved ◦ reklama ◦ medijsko besedilo

BESEDILOSLOVJE IN SPREJEMANJE TER TVORJENJE BESEDILA

CILJI

Udeleženec:

○: razvija zmožnost poslušanja (gledanja posnetih) besedil in branja besedil ter usvaja značilnosti besedilnih vrst (opis, pripoved, novica, pozdrav, vabilo, voščilo, čestitka);

SC (1.1.4.1)

○: po poslušanju (gledanju) in branju izkazuje razumevanje besedila;

SC (1.1.4.1)

○: redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti;

○: uči se uporabe preprostih bralnih učnih strategij za razumevanje prebranega;

○: spoznava pomen neumetnostnih besedil v vsakdanjem življenju;

SC (1.1.4.1)

○: razvija kritično odzivanje na besedilo;

○: postavlja raznolika vprašanja o določeni temi;

○: razvija zmožnost ustnega in pisnega tvorjenja ob urejenem in neurejenem nizu slikovnega gradiva, ob doživetih in domišljijah dogodbah ter ob opisovanju;

○: spoznava namen govornega nastopanja;

○: v pripravi na govorno nastopanje sodeluje pri izbiri teme in se navaja na izbiranje ustreznega gradiva;

○: ob učiteljevih vprašanjih prepozna bistvene podatke in pomembne podrobnosti iz besedila, oblikuje slikovni ali besedni zapis, se uri v predstavitvi, predstavlja izbrano temo;

○: razvija zmožnost vrednotenja govornega nastopanja;

○: razvija zmožnost vrednotenja sprejemanja in tvorjenja neumetnostnih besedil ter na podlagi povratnih informacij načrtuje, kako bi jih izboljšal;

○: razvija in vrednoti čitljivost pisanja.

SC (3.3.4.3 | 3.1.3.2 | 3.1.4.2 | 4.1.1.1 | 5.3.5.3)

○: spoznava besediloslovje slovenskega jezika in njegovo vlogo pri boljšem sprejemanju in tvorjenju besedil; s tem razvija besediloslovno, metajezikovno, skladenjsko, oblikoslovno in besedoslovno zmožnost, zlasti pa (kritično) sporazumevalno zmožnost; na tej podlagi razvija zmožnost sprejemanja in tvorjenja (tudi večkodnih) besedil usvojenih vrst ter sprejemanja

(večkodnih) besedil neznanih vrst, in sicer ob upoštevanju usvojenih dejavnikov sporazumevanja in lastnosti posameznih besedilnih vrst (2. in 3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

- izkaže razumevanje poslušanega in prebranega besedila tako, da:
 - » na podlagi vprašanj prepozna temo, okoliščine nastanka besedila (sporočevalca, naslovnika, kraj, čas) in sporočevalčev namen;
 - » najde bistvene podatke;
 - » s svojimi besedami povzame besedilo;
 - » postavlja in odgovarja na vprašanja, vezana na besedilo;
 - » vrednoti besedilo in utemelji svoje mnenje;
- v smiselnih okoliščinah tvori krajša in enostavnejša pisna besedila, kar izkaže tako, da:
 - » naredi smiseln načrt tvorjenja besedila;
 - » napiše razumljivo in zaokroženo besedilo;
 - » napiše jezikovno in slogovno pravilno besedilo;
 - » piše z rokopisno čitljivo pisavo;
 - » odpravi napake v lastnem besedilu;
- govorno nastopi z vnaprej pripravljeno temo tako, da:
 - » predstavi izbrano temo;
 - » uporabi ustrezen govor (jezikovno in slogovno ustrezen);

V 2. OBDOBJU

- » v pripovedovalnem besedilu določi uvod, jedro in zaključek ter predstavi njihovo vlogo;
- » v pisnem besedilu določi odstavke in je zmožen svoje besedilo deliti na smiselne odstavke;
- » v besedilu prepozna dejavnike sporazumevanja (tvorec, prejemnik, sogovorec, kraj [nastanka/objave], čas [nastanka/objave]), tudi če so navedeni samo posredno;
- » razvrsti znano ali neznano besedilo glede na naslednje kriterije: neumetnostno, umetnostno, govorjeno, zapisano;
- » smiselno sodeluje v pogovorih;

» piše preproste dopise;

– posluša (in gleda) umetnostna in neumetnostna besedila; tekoče in primerno hitro, tiho in naglas bere umetnostna in neumetnostna besedila; svoje razumevanje poslušanega oz. prebranega besedila dokaže tako, da:

» določi družbeno vlogo sporočevalca in njegov namen;

» povzame temo, podteme in bistvene podatke ter povzetek strukturira v obliki miselnega vzorca ali preglednice;

» obnovi besedilo;

» samostojno govorno nastopi z napovedano besedilno vrsto;

» tvori govorjena oz. zapisana besedila; pri tem tvori besedilnovrstno ustrezno, smiselno in razumljivo besedilo, skladno z jezikovno in s slogovno normo knjižne zvrsti; po pisanju ustno vrednoti svoje besedilo, ga po potrebi izboljša in utemelji svoje odločitve;

» uporabi okoliščinam ustrezno poved oz. ustrezno besedo;

» tvori okoliščinam in besedilni vrsti ustrezno besedilo;

» v svojih besedilih in v besedilih drugih prepozna slogovne neustreznosti ali različne možnosti; neustreznosti odpravi;

» pri sprejemanju poleg besed upošteva tudi vse slikovno gradivo v besedilu (npr. ilustracije, fotografije, risbe, sheme, razpredelnice, grafe);

V 3. OBDOBJU

» v pripovedovalnem besedilu določi uvod, jedro in zaključek ter odstavke, jih poimenuje, predstavi njihovo vlogo, tvori lastno besedilo z uvodom, jedrom in zaključkom ter ustrezno členitvijo na odstavke;

» v besedilu prepozna dejavnike sporazumevanja (tvorec/sporočevalec, prejemnik/naslovnik, sogovorec, kraj [nastanka/objave], čas [nastanka/objave]), tudi če so navedeni samo posredno, jih poimenuje in tvori dejavnikom ustrezna enogovorna in dvogovorna besedila;

» razvrsti znano ali neznano besedilo glede na naslednje kriterije: neumetnostno, umetnostno; govorjeno, zapisano; objektivno, subjektivno; neuradno, uradno; zasebno, javno;

» smiselno sodeluje v pogovorih;

» piše dopise; pri tem uresničuje prepoznano zgradbo in slog dane vrste dopisa;

– posluša (in gleda) oz. bere neumetnostna in umetnostna besedila, svoje razumevanje besedila pa dokaže tako, da:

» določi družbeno vlogo sporočevalca in sporočevalčev namen;

- » strukturirano povzame temo, podteme, bistvene podatke, logična razmerja med njimi in obnovi besedilo;
 - » v besedilu prepozna manipulativne prvine in izrazi svoje mnenje o njih;
 - » določi prevladujočo vrsto besedila in utemelji svojo odločitev;
 - » predstavi vlogo nebesednih prvin v besedilu;
 - » ovrednoti besedilo in utemelji svoje mnenje;
- tvori govorna oz. zapisana besedila; pri tem je pozoren, da:
- » tvori besedilnovrstno ustrezna, smiselna in razumljiva besedila; skladna z jezikovno in s slogovno normo knjižne zvrsti;
 - » govori razločno in čim bolj knjižno ter ustrezno uporablja nebesedne spremljevalce govorenja oz. napiše čitljivo besedilo;
 - » po govornem nastopu ovrednoti svoj nastop in utemelji svoje mnenje oz. po pisanju ustno ovrednoti svoje besedilo, ga (po potrebi) izboljša in utemelji svoje odločitve;
 - » tvori okoliščinam in besedilni vrsti ustrezno besedilo;
 - » pri tvorjenju in sprejemanju besedila upošteva vse znake (tudi nebesedne) in vse okoliščine;
 - » poleg besedila pri sprejemanju upošteva tudi fotografije ali ilustracije ob besedilu;
 - » napiše/pove, katere vse podatke izvemo iz mesta objave besedila.

TERMINI

- uvod ◦ jedro ◦ zaključek ◦ odstavek ◦ namen besedila ◦ tema besedila ◦ neumetnostno besedilo ◦ umetnostno besedilo ◦ medijsko besedilo ◦ strokovno besedilo ◦ uradnovalno besedilo ◦ uradno besedilo ◦ neuradno besedilo ◦ govorno besedilo ◦ zapisano besedilo
- objektivno besedilo ◦ subjektivno besedilo ◦ tvorec ◦ besedni jezik ◦ nebesedni jezik
- slušni prenosnik ◦ vidni prenosnik ◦ sogovorec

SLOVENSKI JEZIK V PROSTORU, DRUŽBI IN ČASU

OBVEZNO

OPIS TEME

Udeleženec v okviru teme uzavešča značilnosti slovenskega jezikovnega prostora, razvija zavest o slovenščini in o prvem jeziku v večjezični družbi, spoznava jezikovne zvrsti in okoliščine za njihovo rabo. Razvija in krepi zavest o svojem maternem in/oziroma jeziku okolja.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

SC (5.3.4.2) SC (3.3.4.1) SC (3.3.1.2) SC (2.2.2.1) SC (1.2.3.2)

SLOVENSKI JEZIKOVNI PROSTOR

CILJI

Udeleženec:

- : spoznava položaj slovenščine kot državnega jezika v Republiki Sloveniji;
- : spoznava pomen in vlogo maternega (prvega) jezika in ga primerja z drugimi jeziki;
SC (1.1.3.2 | 1.2.1.1 | 1.3.5.1 | 1.3.2.1)
- : prepoznavna različne jezike (tuji jezik, jezik okolja) in podobnosti/razlike slovenskega jezika v primerjavi z drugimi jeziki;
- : razvija pozitiven odnos do jezikov, ki jih pozna ali usvaja;
- : prepoznavna smiselnost učenja jezikov;
SC (1.2.3.2 | 1.2.5.1)
- : praktično uzavešča značilnosti slovenskega jezikovnega prostora, vključno z jeziki, ki ga obkrožajo (2. in 3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

- » poimenuje svoj materni (prvi) jezik in ga loči od drugih jezikov, s katerimi je v stiku (maternih, jezika okolja in tujih jezikov), ne da bi ob tem uporabljal strokovno terminologijo;
- » predstavi položaj slovenščine v Republiki Sloveniji;

V 2. IN 3. OBDOBJU

– izkaže razvito zavest o značilnostih slovenskega jezikovnega prostora tako, da:

- » opiše razprostranjenost slovenščine v Republiki Sloveniji;
- » na zemljevidu pokaže ali opiše, kje se govori slovenščina, kje pa poleg nje tudi madžarščina in italijanščina;
- » poimenuje jezike sosednjih držav Republike Slovenije;
- » prepozna jezik/jezike, ki se govori/govorijo v njegovem okolju.

 (3.3.1.2)

TERMINI

- materni (prvi) jezik ◦ tuji jezik ◦ državni jezik ◦ slovenski jezikovni prostor ◦ slovensko izseljenstvo ◦ dvojezično območje ◦ italijanski jezik ◦ madžarski jezik ◦ sosedski jeziki
- slovensko zamejstvo ◦ hrvaški jezik ◦ nemški jezik ◦ romska skupnost ◦ drugi jezik

SLOVENSKI JEZIK V DRUŽBI

CILJI

Udeleženec:

🟢: razvija zavest o slovenskem jeziku in jezikih v družbi nasploh (2. in 3. obdobje).

🔴 SC (3.3.1.2 | 3.3.4.1)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 2. OBDOBJU

– ima razvito zavest o slovenskem jeziku v družbi, kar dokaže, tako da:

- » poimenuje materni (prvi) jezik, uradni in državni jezik;
- » našteje tuje jezike, ki jih pozna;

V 3. OBDOBJU

– ima razvito zavest o slovenskem jeziku v družbi, kar dokaže, tako da:

- » prostorsko umesti in pozna vloge slovenskega jezika v Republiki Sloveniji in slovenskem zamejstvu, Evropski uniji in po svetu;
- » poimenuje svoj materni (prvi) jezik ali jezik okolja; uradni in državni jezik Republike Slovenije;
- » razloži, zakaj je jezik sredstvo za sporazumevanje;
- » prepozna in opiše vlogo nebesednega jezika ob besednem jeziku.

TERMINI

- drugi jezik ◦ tuji jezik ◦ jezik okolja ◦ uradni jezik ◦ državni jezik ◦ besedni jezik
- nebesedni jezik ◦ materni (prvi) jezik

JEZIKOVNE ZVRSTI

CILJI

Udeleženec:

🟢: spoznava jezikovne zvrsti in okoliščine za njihovo rabo;

🔴 SC (1.1.5.1 | 1.2.5.1 | 2.2.2.1)

🟢: uzavešča razlike v poimenovanju in načinu izgovorjave besed med knjižnim jezikom (uradne in formalne situacije) in neknjižnim jezikom (vsakdanje pogovorne situacije) ter okoliščine za njegovo rabo (zlasti 1. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

» predstavi okoliščine za rabo knjižnega jezika;

V 2. OBDOBJU

» našteje jezikovne zvrsti (knjižni jezik, pogovorni jezik, narečje);

» se na podlagi okoliščin odloči, kdaj bo uporabljal knjižni jezik; 🔴 SC (3.3.1.2)

V 3. OBDOBJU

» pojasni in presodi okoliščine rabe knjižnega in pogovornega jezika; 🔴 SC (3.3.1.2)

» prepozna in poimenuje rabo slenga.

TERMINI

◦ jezikovna zvrst ◦ knjižni jezik ◦ pogovorni jezik ◦ narečje ◦ sleng ◦ žargon

ZGODOVINA SLOVENSKEGA JEZIKA

CILJI

Udeleženec:

🟢: spoznava razvoj slovenskega (knjižnega) jezika in razvoj pisave (3. obdobje).

🔴 SC (1.3.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 3. OBDOBJU

- » na kratko (v kratki zgodbi) opiše zgodovino slovenskega jezika, pri čemer navede osnovne tokove razvoja slovenskega jezika in pisave;
- » v opis zgodovine slovenskega jezika umesti znanje o avtorjih iz zgodovine slovenskega jezika ali književnosti.

TERMINI

- slovanski jeziki (vzhodni, zahodni, južni) ◦ Brižinski spomeniki ◦ rokopisi ◦ knjižni jezik
- slovarji ◦ slovnice ◦ pravopisi ◦ bohoričica ◦ gajica

JEZIKOVNI SISTEM IN NJEGOVA VLOGA

OBVEZNO

OPIS TEME

V okviru teme udeleženec dejavno in problemsko spozna vse ravnine jezikovnega sistema, sprva samo na ravni pravilnega poimenovanja, pregibanja, sestavljanja povedi, razumevanja povezav med besedami in stavki, v 2. in 3. obdobju pa tudi na ravni metajezikovnega znanja. S tem postopoma pridobi metajezikovno znanje ter osnovo za razvijanje in krepitev svoje (kritične) sporazumevalne zmožnosti, zlasti svoje jezikovne samozavesti.

Znanje, pridobljeno z izpolnjevanjem ciljev in standardov te teme, ne sme biti samo sebi namen, ampak mora biti tesno povezano s sprejemanjem in tvorjenjem besedil. Tema se povezuje tudi s poukom tujih jezikov (ali maternega jezika, če ta ni slovenski). Vsi cilji, standardi in vsebine se po vertikali nadgrajujejo, utrjujejo.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Udeleženec znanje s področja jezikovnih ravnin povezuje z vsemi (tudi književnimi) temami v učnem načrtu in z učnimi načrti drugih predmetov.

SC (1.1.3.1) SC (1.1.2.1) SC (1.1.1.1)

JEZIKOVNE RAVNINE IN UNIVERZALNOST JEZIKOVNEGA SISTEMA

CILJI

Udeleženec:

O: dejavno in problemsko spozna jezikovne ravnine; s tem povezuje svoje poznavanje jezikovnega sistema in njegove vloge v logično zaokroženo celoto; jezikovni sistem razume tudi kot univerzalni pojmovni aparat za opis katerega koli jezika (2. in 3. obdobje).

SC (1.1.3.2)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 2. IN 3. OBDOBJU

– svoje znanje dokaže tako, da:

» izbrani že usvojeni jezikovni pojav umesti v ustrezno jezikovno ravnino (glasoslovje, besedotvorje, besedoslovje, oblikoslovje, skladnja, besediloslovje).

TERMINI

- jezikovna ravnina ◦ jezikovni sistem ◦ glasoslovje ◦ besedotvorje ◦ besedoslovje
- oblikoslovje ◦ skladnja ◦ besediloslovje

GLASOSLOVJE

CILJI

Udeleženec:

O: dejavno in problemsko spoznava glasoslovje slovenskega jezika; s tem razvija glasoslovno, pravopisno, pravorečno in metajezikovno zmožnost (2. in 3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 2. OBDOBJU

– dokaže znanje glasoslovja tako, da:

- » pravopisno ustrezno zapiše glasove in najdene napake odpravi;
- » prepozna, našteje in uporabi slovenske knjižne samoglasnike (i, ozki e, široki e, polglasnik a, široki o, ozki o, u) ter jih v besedah prepozna, pravilno izgovarja in zapiše.

V 3. OBDOBJU

– dokaže znanje glasoslovja tako, da:

- » pravopisno ustrezno zapiše glasove in v primerih s spremembami samoglasnikov in soglasnikov pri besedotvorju in v oblikoslovju uporabi pravi glas;
- » prepozna, našteje in uporabi slovenske knjižne samoglasnike (i, ozki e, široki e, polglasnik a in njegov zapis, a, široki o, ozki o, u), jih v besedah prepozna in pravilno izgovori;
- » prepozna, našteje in uporabi slovenske knjižne soglasnike (zvočnike in nezvočnike);
- » prepozna naglašeni samoglasnik, ga označi in ustrezno prebere besedilo z označenimi naglašeni samoglasniki (obkroženi ali poudarjeni s krepkim tiskom, drugo barvo ali opremljeni z naglasnimi znamenji, zlasti v povezavi s poukom književnosti).

TERMINI

- glasoslovje ◦ glas ◦ samoglasnik ◦ ozki e ◦ ozki o ◦ široki e ◦ široki o ◦ polglasnik
- soglasnik ◦ zvočnik ◦ nezvočnik ◦ naglas

BESEDOSLOVJE

CILJI

Udeleženec:

O: dejavno in problemsko spozna besedoslovje slovenskega jezika; s tem razvija poimenovalno (besedoslovno) in metajezikovno zmožnost, spozna in redno uporablja jezikovne portale, spozna knjižne jezikovne priročnike (1., 2. in 3. obdobje).

SC (3.1.3.2)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

– ob besedilih dokaže znanje besedoslovja tako, da:

- » poimenuje bitja, predmete, dejanja ... na sliki s knjižnimi besedami in besednimi zvezami;
- » razloži dano besedo oz. besedno zvezo iz besedila;
- » k danim besedam priredi knjižne besede iz istega tematskega polja, z enakim pomenom, nadpomenke, podpomenke ter protipomenke;
- » tvori knjižne manjšalnice, ženski par moškemu poimenovanju in obratno ter samostalniške in pridevniške izpeljanke tistih vrst, ki so določene s tem učnim načrtom;

V 2. OBDOBJU

– dokaže znanje besedoslovja tako, da:

- » k danim besedam doda njihove knjižne protipomenke, sopomenke, nadpomenke, podpomenke, besede iz iste besedne družine in jih poimenuje;
- » v svojih besedilih uporabi protipomenke, sopomenke, nadpomenke, podpomenke in besede iz iste besedne družine;
- » v svojih besedilih in v besedilih drugih prepozna poimenovalne napake in neustreznosti ter jih odpravi;
- » najde znanju primeren preprost podatek o besedi v danem spletnem in/ali knjižnem slovarskem ali drugem jezikovnem priročniku (slovnica, pravopis, slovar, šolski jezikovni portal);
- » razloži dane besede in/ali besedne zveze iz besedila ali s pomočjo priročnika;
- » razume besede in besedne zveze s prenesenim pomenom ter pregovore;

V 3. OBDOBJU

- dokaže znanje besedoslovja tako, da:

- » k danim besedam doda njihove knjižne protipomenke, sopomenke, podpomenke, nadpomenke, besede iz iste besedne družine in jih poimenuje;
- » v svojih besedilih in v besedilih drugih prepozna poimenovalne napake in neustreznosti ter jih odpravi;
- » najde primeren podatek o besedi v danem spletnem in/ali knjižnem slovarskem ali drugem jezikovnem priročniku (slovnica, pravopis, [enojezični razlagalni in dvojezični] slovar, šolski jezikovni portal);
- » na podlagi praktične uporabe slovarskega sestavka razloži, zakaj in kako se slovarski podatek razlikuje od podatka, ki ga dobi zgolj z iskanjem po spletu;
- » prepozna, našteje, ilustrira s primeri in uporabi pojme: beseda, besedna družina, enopomenka, večpomenka, sopomenka, protipomenka, nadpomenka, podpomenka, stalna besedna zveza, frazem, pregovor;
- » razloži besede, besedne zveze, stalne besedne zveze, frazeme in pregovore iz besedila ali s pomočjo priročnika;
- » frazeme smiselno uporabi v novih okoliščinah ali besedilih;
- » prepozna slogovno vrednost besedja in zna poiskati nasprotno ustreznico (na ravni sinonima): nezaznamovano, zaznamovano;
- » prepozna in poimenuje besedje glede na izvor: domače, prevzeto.

TERMINI

- besedoslovje ◦ beseda ◦ besedna družina ◦ enopomenka ◦ večpomenka ◦ sopomenka
- protipomenka ◦ nadpomenka ◦ podpomenka ◦ stalna besedna zveza ◦ frazem ◦ pregovor
- nezaznamovano ◦ zaznamovano ◦ domače ◦ prevzeto ◦ slovnica ◦ slovar

BESEDOTVORJE

CILJI

Udeleženec:

O: dejavno spoznava besedotvorje slovenskega jezika; s tem razvija besedotvorno, metajezikovno, pravopisno in glasoslovno zmožnost (2. in 3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 2. OBDOBJU

– dokaže znanje besedotvorja tako, da:

- » prepozna koren, ki združuje besedno družino;
- » samostojno tvori (brez poimenovanj) izpeljanke na podlagi netvorjenk v okviru besedne družine;

V 3. OBDOBJU

– dokaže znanje besedotvorja tako, da:

- » prepozna netvorjenke in tvorjenke;
- » prepozna koren besede in ga loči od oblikoslovne osnove besede;
- » prepozna in udejanji spremembe glasov v besedni družini (praktično);
- » tvori tvorjenke na podlagi netvorjenk ali iz danih pomenskih opisov, npr. samostalniške izpeljanke iz glagolov, samostalniške izpeljanke iz predložne zveze, samostalniške in pridevniške zloženke, ter razloži pomen danih tvorjenke;
- » v svojih besedilih in v besedilih drugih prepozna napake in neustreznosti pri tvorbi besed, jih odpravi.

TERMINI

◦ besedotvorje ◦ tvorjenka ◦ netvorjenka ◦ koren ◦ besedna družina

OBLIKOSLOVJE

CILJI

Udeleženec:

O: dejavno in problemsko spoznava oblikoslovje slovenskega jezika; s tem razvija oblikoslovno, metajezikovno, besedoslovno, pravopisno in glasoslovno zmožnost ter zmožnost tvorjenja in razumevanja besedila (2. in 3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 2. OBDOBJU

– dokaže svoje znanje oblikoslovja tako, da:

- » **pravilno uporabi in razume besede različnih besednih vrst v različnih skladenjskih okoliščinah;**
- » **v besedilu prepozna samostalnik, ga poimenuje, uporabi v novem besedilu in v novih skladenjskih okoliščinah;** mu določi **spol**, **sklon**, **število**; prepozna edninske in množinske samostalnike; na podlagi tega je zmožen uporabiti samostalnike v ustreznem spolu, sklonu in številu;
- » **v besedilu prepozna pridevnik, ga poimenuje, uporabi v novem besedilu in v novih skladenjskih okoliščinah;** določi, ali je **lastnostni**, **vrstni**, **svojilni pridevnik**; mu določi **spol**, **sklon**, **število**, **stopnjo (osnovnik, primernik, presežnik; opisno stopnjevanje, stopnjevanje z obrazili)**; na podlagi tega je zmožen v besedilu pravilno uporabiti pridevnike v ustreznem spolu, sklonu, številu in stopnji;
- » **v besedilu prepozna števnik, poimenuje glavni in vrstilni števnik, ga uporabi v novem besedilu in v novih skladenjskih okoliščinah;** ga **pravilno zapisuje**; na podlagi tega je zmožen v besedilu uporabljati števnik v ustreznem sklonu in skladenjskem okolju;
- » **v besedilu prepozna zaimek (osebni zaimek), ga poimenuje, uporabi v novem besedilu in v novih skladenjskih okoliščinah;** mu določi **spol**, **sklon**, **število**, **osebo**; **prepozna in uporabi kratko in dolgo obliko zaimka; ga zna sklanjati**; na podlagi tega je zmožen v besedilu uporabiti osebne zaimke v ustreznem spolu, sklonu, številu in osebi;
- » **v besedilu prepozna glagol, ga poimenuje, uporabi v novem besedilu in v novih skladenjskih okoliščinah;** mu določi **osebo**, **število**, **čas**; **ga sprega**; ob njem uporablja **nikalnico**; poleg osebnih glagolskih oblik v besedilih pravilno uporabi tudi **neosebne glagolske oblike: nedoločnik, namenilnik**; na podlagi tega je zmožen v besedilu pravilno uporabiti glagole v ustrezni osebi, številu, času ali v neosebni glagolski obliki;

V 3. OBDOBJU

– dokaže svoje znanje oblikoslovja tako, da:

- » besedi v besedilu določi besedno vrsto (samostalnik, pridevnik, števnik, zaimek, glagol, prislov, členek, predlog, veznik, medmet) in presodi, ali je beseda pregibna ali nepregibna; pregibni besedi določi osnovo in končnico;
- » v besedilu prepozna samostalnik, ga poimenuje, uporabi v novem besedilu in v novih skladenjskih okoliščinah; mu določi sklanjatev (moška, 1. in 2. ženska, srednja; nesklonljivi samostalniki), spol, sklon, število; prepozna edninske in množinske samostalnike; pri tem praktično upošteva sistemske spremembe glasov (preglas); pri tvorjenju tožilnika moške sklanjatve upošteva živost in neživost; na podlagi tega je zmožen v besedilu pravilno uporabiti samostalnike;
- » v besedilu prepozna pridevnik, ga poimenuje, uporabi v novem besedilu in v novih skladenjskih okoliščinah; določi, ali je lastnostni, vrstni, svojilni pridevnik; ali je v nedoločni ali določni obliki; mu določi spol, sklon, število, stopnjo (osnovnik, primernik, presežnik; opisno stopnjevanje, stopnjevanje z obrazili); na podlagi tega je zmožen v besedilu pravilno uporabiti pridevnike;
- » v besedilu prepozna števnik, poimenuje glavni in vrstilni števnik, ga pravilno zapiše; na podlagi tega je zmožen v besedilu pravilno uporabiti števnik;
- » v besedilu prepozna zaimek, ga poimenuje, uporabi v novem besedilu in v novih skladenjskih okoliščinah; mu določi spol, sklon, število, osebo, vrsto (osebni, povratni osebni, svojilni, vprašalni, povratni svojilni, oziralni, kazalni) ter prepozna samostalniške in pridevniške zaimke; poleg naštetih vrst zna praktično uporabiti nedoločne zaimke; prepozna kratko in dolgo obliko osebnega zaimka ter samostalniške in pridevniške zaimke; zaimek zna sklanjati; na podlagi tega je zmožen v besedilu pravilno uporabiti zaimke;
- » v besedilu prepozna glagol, ga poimenuje, uporabi v novem besedilu in v novih skladenjskih okoliščinah; mu določi osebo, število, čas, naklon, vid; ga sprega; poleg osebnih pravilno uporabi tudi neosebne glagolske oblike: nedoločnik, namenilnik; na podlagi tega je zmožen v besedilu pravilno uporabiti glagole;
- » v besedilu prepozna prislov, ga poimenuje, uporabi v novem besedilu in v novih skladenjskih okoliščinah; mu določi vrsto (krajevni, časovni, načinovni), stopnjo (osnovnik, primernik, presežnik); na podlagi tega je zmožen v besedilu pravilno uporabiti prislove ter jih ustrezno stopnjevati (opisno in z obrazili);
- » v besedilu prepozna veznik, ga poimenuje, uporabi v novem besedilu in v novih skladenjskih okoliščinah, tako v priredju kot v podredju;
- » v besedilu prepozna predlog, ga poimenuje, uporabi v novem besedilu in v novih skladenjskih okoliščinah; določi, s katerim sklonom se veže; na podlagi tega je zmožen v besedilu pravilno uporabiti predloge in besede, besedne zveze, s katerimi se povezujejo;

» v besedilu prepozna členek in medmet, ju poimenuje, uporabi v novem besedilu in v novih skladenjskih okoliščinah.

TERMINI

◦ oblikoslovje ◦ besedne vrste ◦ samostalnik ◦ pridevnik ◦ števnik ◦ zaimek ◦ glagol
 ◦ prislov ◦ členek ◦ predlog ◦ veznik ◦ medmet ◦ osnova ◦ končnica ◦ sklanjanje
 ◦ spreganje ◦ spol ◦ sklon ◦ imenovalnik ◦ rodilnik ◦ dajalnik ◦ tožilnik ◦ mestnik
 ◦ orodnik ◦ število ◦ ednina ◦ množina ◦ dvojina ◦ oseba ◦ čas ◦ neživost ◦ živost
 ◦ sklanjatev ◦ nesklonljivi samostalniki ◦ edninski samostalniki ◦ množinski samostalniki
 ◦ lastnostni pridevnik ◦ osnovnik ◦ primernik ◦ presežnik ◦ opisno stopnjevanje
 ◦ stopnjevanje z obrazili ◦ glavni števnik ◦ vrstilni števnik ◦ osebni zaimek ◦ osebne
 glagolske oblike ◦ nedoločnik ◦ namenilnik ◦ krajevni prislov ◦ časovni prislov ◦ načinovni
 prislov ◦ svojilni pridevnik ◦ vrstni pridevnik

SKLADNJA

CILJI

Udeleženec:

- : razvija zmožnost tvorjenja pomensko in oblikovno ustreznih enostavnih in večstavčnih povedi (1. obdobje);
- : razvija zmožnost upovedovanja povezanih dejanj glede na čas sporočanja in se navaja na rabo časovnih prislovov (1. obdobje);
- : usvaja različne vrste povedi glede na končno ločilo (1. obdobje);
- : se uči prepoznavati in odpravljati napake v pomensko in oblikovno neustreznih povedih (1. obdobje);
- : dejavno in problemsko spoznava skladnjo slovenskega jezika; s tem razvija skladijsko, metajezikovno, besedoslovno, besediloslovno, pravopisno in glasoslovno zmožnost, zlasti pa (kritično) sporazumevalno zmožnost ter zmožnost tvorjenja in razumevanja besedila (2. in 3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

– ob delu z besedilom dokaže znanje s področja skladnje tako, da tvori pomensko in oblikovno ustrezne povedi in v njih pravilno uporablja:

- » samostalnike v pravilni skloni obliki;
- » pridevnike v pravilnem spolu, številu in sklonu ter ustrezno opisno in obrazilno stopnjevanje;
- » glagole v pravilni osebni, časovni in naklonski obliki;
- » časovne prislove;
- » predloge;

– tvori povedi s piko, klicajem in vprašajem;

V 2. OBDOBJU

– dokaže znanje s področja skladnje tako, da:

- » iz niza besed tvori pomensko in oblikovno ustrezne stavke in povedi;
- » pomensko in oblikovno ustrezno dopolni nepopolne stavke in povedi;

- » vpraša se po danih delih stavka ter tvori pomensko in oblikovno ustrezne vprašalne stavke in povedi;
- » v besedilu prepozna stavek in poved, ju poimenuje in uporabi v novem besedilu;
- » določi število povedi v besedilu (in/ali odstavku) in pojasni svojo odločitev;
- » v besedilu prepozna trdilne in nikalne stavke in povedi ter utemelji svoje odločitve;
- » pretvori trdilne stavke ali povedi v nikalne in obratno ter tvori pomensko in oblikovno ustrezne nikalne stavke in povedi;
- » v besedilu prepozna povedi po vsebini [skladenjskem naklonu] (pripovedne povedi, vprašalne povedi, velelne povedi), jih poimenuje, tvori in uporabi v novem besedilu ter v novih skladijskih okoliščinah;
- » določi število odstavkov v besedilu in predstavi njihovo vlogo;
- » tvori skladijsko pravilna besedila;
- » v svojih besedilih in v besedilih drugih prepozna skladijske napake in neustreznosti ter jih odpravi;
- » v govorjenih besedilih upošteva stavčni poudarek, stavčno intonacijo;
- » tvori besedila z upoštevanjem ustreznega besednega reda;

V 3. OBDOBJU

– dokaže znanje s področja skladijske tako, da:

- » se vpraša po danih delih povedi ter tvori pomensko in oblikovno ustrezne vprašalne povedi;
- » dopolni eno- in dvostavčne povedi s pomensko in oblikovno ustreznimi deli;
- » poveže dva stavka v poved s priredjem ali odvisnikom ali v enostavčno poved (s pomočjo predloga); nato določi vrsto podredja ali ugotovi, da gre za priredje;
- » stavke poveže z ustreznimi vezniki; dobljeno priredje prepozna kot priredje; dobljeni odvisnik pa poimenuje;
- » strne podredno zložene dvostavčne povedi v skladijsko pravilne enostavčne povedi;
- » prepozna, poimenuje in tvori premi in odvisni govor; pretvori premi govor v odvisnega in obratno ter pri tem upošteva pravopisna pravila;
- » tvori skladijsko pravilna besedila;
- » določi število stavkov v povedi ter število povedi v besedilu in utemelji svojo odločitev;
- » loči enostavčne povedi od večstavčnih in utemelji svoje odločitve;
- » v povedi(h) prepozna stavke (priredne, odvisne), prepozna vrste odvisnikov (osebkov, predmetni, prilastkov, [odvisniki prislovnega določila:] krajevni, časovni, načinovni, vzročni,

namerni, pogojni, dopustni), jih poimenuje, uporabi v novem besedilu; prepozna priredje in ga poimenuje kot priredje;

- » v besedilu in v povedi prepozna neodvisne stavke/povedi po vsebini [skladenjskem naklonu] (pripovedni stavki; vprašalni stavki: vprašanja DA/NE, vprašanja K/Č/Z in vprašalnica; velelni stavki; želelni stavki), jih poimenuje, tvori in uporabi v novem besedilu;
- » povezuje poznavanje zgradbe povedi (odvisniki, priredja) s pravopisom in zna postaviti z zgradbo povedi povezana ločila, zlasti vejico;
- » v stavku prepozna stavčni člen in njegove dele (osebek, povedek, predmet, prislovno določilo[kraja, časa, načina, vzroka], prilastek, jedro), jih poimenuje, podčrta, uporabi v novem besedilu in v novih skladijskih okoliščinah ali pretvori v drugo skladijsko prvino;
- » v besedilu prepozna stavek in poved, ju poimenuje (enostavčna poved, dvostavčna oz. zložena poved; priredni, glavni, odvisni stavek [odvisnik]) in uporabi v novem besedilu;
- » z uporabo naštetih skladijskih pretvorb tvori slogovno učinkovita besedila;
- » v govorjenih besedilih upošteva stavčni poudarek in stavčno intonacijo;
- » tvori besedila z upoštevanjem ustreznega besednega reda.

TERMINI

- skladnja ◦ stavčni člen ◦ osebek ◦ povedek ◦ predmet ◦ prilastek ◦ stavek ◦ poved
- enostavčna poved ◦ dvostavčna poved ◦ zložena poved ◦ priredni stavek ◦ glavni stavek
- odvisni stavek ◦ odvisnik ◦ priredje ◦ podredje ◦ osebikov odvisnik ◦ predmetni odvisnik
- prilastkov odvisnik ◦ odvisniki prislovnega določila ◦ krajevni odvisnik ◦ časovni odvisnik
- načinovni odvisnik ◦ vzročni odvisnik ◦ namerni odvisnik ◦ pogojni odvisnik ◦ dopustni odvisnik
- tvornik ◦ trpnik ◦ premi govor ◦ odvisni govor ◦ prislovno določilo

PRAVOPIS IN PRAVOREČJE

OBVEZNO

OPIS TEME

Udeleženec dejavno spoznava pravopis in pravorečje slovenskega knjižnega jezika. S tem krepi svoje zavedanje o zakonitostih zapisanega, branega ali govorjenega besedila, samozavest ob sprejemanju, razumevanju, doživljanju, vrednotenju in tvorjenju besedil v slovenskem knjižnem jeziku za najrazličnejše življenjske potrebe.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Udeleženec usvojeno pravopisno in pravorečno zmožnost praktično izkazuje v rabi in nova znanja usvaja tako, da je težišče na postopnem, sistematičnem in osmišljenem spoznavanju, usvajanju in utrjevanju temeljnih pravopisnih pravil, na samostojni uporabi pravopisnih priročnikov v knjižni, spletni obliki ter prepoznavanju in odpravljanju pravopisnih napak v svojih besedilih in v besedilih drugih.

Udeleženec znanje s področja pravopisa in pravorečja povezuje z vsemi (jezikovnimi in književnimi) temami v učnem načrtu in z vsebinami iz učnih načrtov drugih predmetov.

SC (1.1.5.1) SC (1.1.1.1)

PRAVOPIS

CILJI

Udeleženec:

- : razvija čitljivost pisanja (zlasti v 1. obdobju);
- : spozna slovenski pravopis in s tem razvija svojo pravopisno, skladenjsko in besedotvorno zmožnost, besedilo pravilno zapisuje, prepozna napake v zapisu in jih odpravlja.
- SC (3.1.3.2)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

– pri tvorjenju povedi in besedil dokaže znanje pravopisa tako, da:

- » piše besede z nekritičnimi in s kritičnimi glasovi;
- » uporabi ustrezno začetnico na začetku povedi, za slovenska lastna imena, svojilne pridevnike, izpeljane iz lastnih imen, znana slovenska zemljepisna lastna imena;
- » piše predlog ločeno od naslednje besede, nikalnico ločeno od glagola;
- » uporablja končna ločila (piko, vprašaj, klicaj);
- » uporablja vejico pri naštevanju besed;

V 2. OBDOBJU

– je v svojih besedilih zmožen upoštevati usvojena pravopisna pravila z naslednjih področij:

- » uporabi velike, male, tiskane in pisane črke slovenske abecede, veliko in malo začetnico;
- » pravilno zapiše besede in besedila, prepozna napake v zapisu in jih odpravi;
- » piše predlog ločeno od naslednje besede;
- » izbere pravilno različico predlogov *z/s* in *k/h*;
- » piše nikalnico »ne« ločeno od glagola in drugih besed;
- » pravilno deli domače besede;
- » pravilno zapiše števila z besedami in jih pravilno prebere;
- » pravilno zapiše glavne in vrstilne števnike do 1000 ter stotice s številkami in z besedami ter jih pravilno prebere;

- » zapiše začetek povedi z veliko začetnico;
 - » pravilno zapiše veliko začetnico v eno- in večbesednih lastnih imenih bitij, zemljepisnih in stvarnih lastnih imenih (vse čim bolj v povezavi z imeni iz lastnega okolja);
 - » pravilno zapiše veliko začetnico v svojilnih pridevniki, izpeljanih iz lastnih imen bitij;
 - » pravilno zapiše vrstne pridevnike, izpeljane iz zemljepisnih lastnih imen;
 - » pravilno zapiše poimenovanja jezikov, dni, mesecev, praznikov;
 - » pravilno uporabi končna ločila (piko, vprašaj, klicaj) na koncu eno- in večstavčnih povedih;
 - » pravilno uporabi vejico pri zvalniku, naštevanju besed in besednih zvez ter med stavki (pred *ki, ko, ker, da, če*);
 - » pravilno uporabi ločila in veliko začetnico v premem govoru (s spremnim stavkom pred dobrednim navedkom ali za njim);
 - » pravilno uporabi oklepaj;
 - » ustrezno členi besedilo na odstavke;
- piše čitljivo;

V 3. OBD OBJU

- je v svojih besedilih zmožen upoštevati usvojena pravopisna pravila z naslednjih področij:
- » pravilno uporabi veliko in malo začetnico, ločila;
 - » pravilno zapiše besedilo, prepozna napake v zapisu in jih odpravi;
 - » v besedah pravilno zapiše kritične glasove in glasovne sklope;
 - » zapiše predlog ločeno od naslednje besede;
 - » izbere pravilno različico predlogov *z/s* in *k/h*;
 - » zapiše nikalnico »ne« ločeno od glagola in drugih besed;
 - » pravilno deli domače besede;
 - » pravilno zapiše glavne in vrstne števnike s številkami in z besedami;
 - » zapiše začetek povedi z veliko začetnico;
 - » pravilno zapiše eno- in večbesedna lastna imena bitij, zemljepisna in stvarna lastna imena;
 - » pravilno zapiše svojilne pridevnike, izpeljane iz lastnih imen bitij;
 - » pravilno zapiše vrstne pridevnike, izpeljane iz zemljepisnih lastnih imen;
 - » pravilno zapiše splošna poimenovanja, nastala iz lastnih imen;

- » pravilno zapiše imena prebivalcev krajev, držav, pokrajin, celin;
- » pravilno zapiše poimenovanja praznikov, jezikov, zgodovinskih obdobj in dogodkov;
- » pravilno uporabi končna ločila v eno- in večstavčnih povedih;
- » pravilno uporabi vejico pri naštevanju, v večstavčnih povedih;
- » pravilno uporabi ločila in veliko začetnico v premem govoru (s spremnim stavkom pred dobesečnim navedkom ali za njim);
- » pravilno uporabi oklepaj;
- » pravilno zapiše krajšave: okrajšave, kratice, simbole;
- » pravilno zapiše besedilo v preglednicah in grafih;
- zna uporabiti pravopisne priročnike v knjižni in spletni obliki;
- ustrezno členi besedilo na odstavke;
- piše čitljivo.

TERMINI

- velika in mala začetnica ◦ ločila ◦ pisanje skupaj ◦ pisanje narazen ◦ pisanje z vezajem
- zapisovanje glasov ◦ krajšave ◦ prevzete besede in besedne zveze ◦ deljenje besed

PRAVOREČJE

CILJI

Udeleženec:

- : ob poslušanju razvija pravorečno zmožnost tako, da prepozna knjižno izreko in jo ločuje od izreke pogovornega jezika ali narečja (1. obdobje);
- : spozna knjižno izreko slovenskega jezika, jo ločuje od neknjižne (pogovorne, narečne) in s tem razvija svojo pravorečno in glasoslovno zmožnost (2. in 3. obdobje);
- SC (3.3.2.1)
- : zgolj neteoretično/praktično popravlja svojo izreko (3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

- dokaže pravorečno zmožnost tako, da:
 - » govori čim bolj knjižno, **razločno** in primerno glasno;
 - » v govorjenih besedilih upošteva stavčni poudarek in intonacijo;

V 2. OBDOBJU

- dokaže pravorečno zmožnost tako, da:
 - » pravilno izreče samoglasnike in soglasnike slovenskega knjižnega jezika;
 - » prepozna knjižno, pogovorno in narečno izreko slovenskega jezika;
 - » med govornim nastopanjem govori knjižno in razločno;
 - » prepozna naglasna znamenja kot oznako mesta naglasa;
 - » prepozna svojo in tujo neknjižno izreko besed in povedi ter jih izgovori knjižno;
- v primeru zadrege si zna samostojno pomagati z ustreznimi spletnimi in knjižnimi jezikovnimi priročniki;

V 3. OBDOBJU

- dokaže pravorečno zmožnost tako, da:
 - » pravilno izreče samoglasnike in soglasnike slovenskega knjižnega jezika;
 - » prepozna knjižno, pogovorno in narečno izreko slovenskega jezika;

- » med govornim nastopanjem govori knjižno in razločno;
 - » prepozna naglasna znamenja kot oznako mesta naglasa;
 - » prepozna svojo in tujo neknjižno izreko besed in povedi ter jih izgovori knjižno;
- v primeru zadrege si zna samostojno pomagati z ustreznimi spletnimi in knjižnimi jezikovnimi priročniki.

TERMINI

- izreka

SLOVENŠČINA V DIGITALNI DOBI

OBVEZNO

OPIS TEME

Udeleženec v okviru teme *Slovenščina v digitalni dobi*, ki je zasnovana odprto in omogoča sodoben pouk (tudi ob morebitnih nepredvidenih novih jezikovnih tehnologijah ipd.), pridobi znanje, ki je potrebno za soočenje z jezikom in z jeziki v digitalni dobi. Pri tem se vsebinsko neposredno navezuje in povezuje z več skupnimi cilji, kot so razvoj digitalnih kompetenc, komunikacija in sodelovanje v digitalnem okolju.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Udeleženec naj ima ob tej temi možnost samostojnega dela, ki naj temelji na kritičnem razmišljanju, snov pa naj se obravnava tudi v obliki medpredmetnega povezovanja in kratkih pojasnil/izzivov ob obravnavi drugih tem.

 (4.5.2.1)

OBLIKOVANJE IN RAZVIJANJE ZAVESTI O SLOVENŠČINI V DIGITALNI DOBI

CILJI

Udeleženec:

O: spoznava, razvija in izoblikuje svoje razmerje do slovenščine v aplikacijah, na spletnih straneh itd. (2. obdobje);

SC (4.1.2.1 | 4.2.1.1)

O: spoznava možnosti izbire jezikov (tudi pri podnapisih, v opisih na pretočnih storitvah, v vmesnikih na izbrani napravi ipd.), se seznaja s postopki izbire jezikov in se zaveda pomena izbire slovenskega jezika (2. obdobje);

SC (4.2.6.1)

O: opazuje in prepoznava razlike med običajnim in digitalnem branjem (3. obdobje);

O: digitalno tehnologijo uporablja pri razvijanju (kritične) sporazumevalne zmožnosti s sprejemanjem digitalnih besedil, kot podpora kritičnemu mišljenju in razvijanju ustvarjalnosti, za iskanje, zbiranje, izmenjavo in obdelavo podatkov ter za (kritični) odziv na sprejeto besedil (3. obdobje);

SC (4.1.2.1)

O: s pomočjo metajezikovnega znanja o slovenskem jeziku ob uporabi spletnih jezikovnih tehnologij opazuje jezikovne pojave v slovenščini (in dodatno v maternem jeziku, če ni slovenščina) (3. obdobje);

O: opazuje, prepoznava in poimenuje oz. opisuje svoje razmerje do slovenščine v operacijskih sistemih, aplikacijah, na najrazličnejših napravah, spletnih straneh ipd. (3. obdobje);

SC (4.2.1.1)

O: spoznava možnosti izbire jezikov, postopke za izbiro jezikov in se zaveda pomena izbire slovenskega jezika (3. obdobje);

O: spoznava pomen možnosti izbire slovenskih podnapisov ali opisov na pretočnih storitvah (3. obdobje);

O: seznani se z možnostmi nastavitve različnih tipkovnic in s pomenom uporabe ustrezne tipkovnice za vsak jezik (3. obdobje);

O: spoznava tehnološke možnosti za lažje pisanje v slovenščini na mobilnih napravah (3. obdobje).

SC (4.2.6.1)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 2. OBDOBJU

- » izbere slovensko različico izbrane spletne strani; **SC** (4.2.5.1)

V 3. OBDOBJU

- » nastavi slovenščino kot operacijski jezik na mobilni napravi;
- » izbere slovensko tipkovnico na mobilni napravi;
- » uporabi slovenski vmesnik na izbrani napravi;
- » izbere slovensko različico spletne strani ali programa/aplikacije;
- » izbere slovenske podnapise pri pretočnih storitvah;
- » se v ustrezni zvrsti slovenščine sporazumeva s pomočjo različnih aplikacij **SC** (4.2.5.1)

JEZIKOVNE TEHNOLOGIJE, ORODJA, VIRI IN PRIROČNIKI

CILJI

Udeleženec:

- : spozna možnosti jezikovnih orodij s področja sinteze in razpoznavne govora (2. obdobje);
- : spozna in redno uporablja aktualne jezikovne priročnike v digitalnem okolju (2. in 3. obdobje);
- SC (4.2.5.1 | 4.5.4.1)
- : opazuje, spozna in uporablja jezikovne tehnologije in orodja z naslednjih področij: črkovalniki in pregledovalniki besedil; strojno prevajanje; klepetalniki (veliki jezikovni modeli) (3. obdobje).
- SC (4.3.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 2. OBDOBJU

- » dokaže znanje s področja jezikovnih tehnologij in jezikovnih priročnikov tako, da jih kritično uporabi pri (samostojnem) delu v šoli;

V 3. OBDOBJU

- » dokaže znanje s področja jezikovnih orodij in jezikovnih priročnikov tako, da črkovalnike, pregledovalnike, prevajalnike, velike jezikovne modele in jezikovne priročnike, ki jih že pozna, kritično uporabi pri (samostojnem) delu doma in v šoli.

TERMINI

- jezikovni portal
- spletni slovar
- spletni jezikovni priročnik
- jezikovno orodje

KNJIŽEVNOST IN BRALNI ODZIV

OBVEZNO

OPIS TEME

Udeleženec z branjem/poslušanjem/gledanjem/uprizarjanjem književnih besedil in z govorjenjem/pisanjem o besedilih ali ob njih razvija recepcijsko zmožnost.

Pouk književnosti temelji na komunikacijskem modelu, katerega glavni cilj je ohranjanje in krepitev udeležencevih interesov za branje in poslušanje književnih besedil ter razvijanje zmožnosti ustvarjalnega dialoga s književnim besedilom.

Osrednja metoda pouka književnosti je šolska interpretacija književnega besedila.

Udeleženec doživlja, prepozna, razume in vrednoti posamezne prvine književnega besedila (književna oseba, književni prostor in čas, dogajanje, motiv, tema, sporočilo in snov, avtor in pripovedovalec, književna perspektiva).

Razmišljujoče in kritično sprejema ter povzema, vrednoti in primerja književna besedila slovenskih in tujih avtorjev. Stopa v dialog s književnim besedilom in o njem razpravlja. Branje mu nudi priložnost za oblikovanje osebne identitete, za širjenje obzorja ter za spoznavanje svoje kulture in kulture drugih. Tako gradi naklonjen odnos do lastne kulture in kulture drugih. S tem razvija socialno, kulturno in medkulturno zmožnost ter uzavešča pogled na časovno umeščenost obravnavanih književnih besedil. Razvija in ohranja pozitiven odnos do branja književnih besedil. Stik z besedilom je zanj potreba in vrednota, zato tudi v prostem času bere in posluša književna besedila (objavljena v raznih medijih), obiskuje knjižnice, gledališke in filmske predstave ipd. Namen književnega pouka je predvsem ohranjanje in krepitev motivacije za branje in samostojnost bralca (ob skupnem in individualnem branju) pri (dialoški) obravnavi književnega besedila. Zato se v pouk vključujejo različne vrste branja (motivacijsko, dolgo branje, branje odlomkov, primerjalno branje, domače branje ...).

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Zlasti v 1. obdobju naj sprejemanje književnih besedil omogoča razvijanje prvotnega subjektivnega literarnoestetskega doživetja; udeleženec naj spozna različne literarne vrste in zvrsti. Ob tem naj oblikuje raznolike strategije branja in razumevanja besedil. Poleg tega je ključno spodbujanje bralne kulture v literarnoestetsko spodbudnem okolju, ki omogoča razvijanje sposobnosti ustvarjalne komunikacije s književnim delom in o njem.

BRALNA KULTURA

CILJI

Udeleženec:

🟢: spoznava raznovrstno leposlovno bralno gradivo in razvija interes za branje ter vztrajanje pri branju (1. obdobje);

SC (1.1.4.1 | 1.3.1.1 | 1.3.5.1)

🟢: ob (skupnem) branju uzavešča pomen branja kot vrednoto in razvija bralno kulturo (1. obdobje);

SC (1.1.4.1)

🟢: razvija interes in občutek sposobnosti za sprejemanje oz. branje raznovrstnih književnih besedil (1. obdobje);

SC (1.3.2.1)

🟢: govori o svojih bralnih izkušnjah (npr. zakaj je izbral določeno književno besedilo) in izraža svoje mnenje o prebranem (1. obdobje).

TERMINI

◦ knjižnica ◦ knjižničar

KNJIŽEVNA BESEDILA

CILJI

Udeleženec:

- : spoznava raznovrstna književna besedila po učiteljevi izbiri (1. obdobje);
- : zaznava in doživlja čustvene sestavine ob poslušanju interpretativnega branja in pripovedovanja književnih besedil (1. obdobje);
SC (3.3.2.1)
- : spoznava domišljajska in realistična besedila ter avtorska besedila in folklorno književnost (1. obdobje);
- : razvija recepcijsko zmožnost, tj. zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil;
SC (1.1.4.1)
- : spoznava z učnim načrtom določena obvezna književna besedila in književna besedila po učiteljevi izbiri (npr. besedila lokalnih avtorjev, besedila, povezana z aktualnimi dogodki) (2. in 3. obdobje);
- : ločuje avtorska besedila od besedil slovenske slovstvene folklore in predstavlja razlike med njimi (2. in 3. obdobje);
- : ločuje književna/umetnostna besedila od neumetnostnih in predstavlja razlike med njimi (2. in 3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

- » zbrano posluša brano/posneto književno besedilo in se odzove nanj;
- » poimenuje različne vrste obravnavanih besedil;
- » prebere krajše književno besedilo in odgovarja na zastavljena vprašanja;
- » predstavi besedilo, ki je bilo obravnavano pri pouku;

V 2. OBDOBJU

- » prepozna pripovedništvo, pesništvo in dramatiko in s primeri iz besedila ponazori značilnosti književnih zvrsti;
- » loči besedilo slovenske slovstvene folklore od avtorskega in utemelji razliko med njima;

- » loči književna/umetnostna besedila od neumetnostnih in predstavi razlike med njimi;
- » doživljanje, razumevanje in vrednotenje književnega besedila pokaže z odgovori na vprašanja in s tvorjenjem besedila v obsegu od 150 do 200 besed;

V 3. OBDOBJU

- » prepozna pripovedništvo, pesništvo in dramatiko in s primeri iz besedila ponazori značilnosti književnih zvrsti;
- » loči besedilo slovenske slovstvene folklore od avtorskega in utemelji razliko med njima;
- » loči književna/umetnostna besedila od neumetnostnih in predstavi razlike med njimi;
- » doživljanje, razumevanje in vrednotenje književnega besedila pokaže z odgovori na vprašanja in s tvorjenjem besedila v obsegu od 250 besed do 300 besed.

TERMINI

- književnost ◦ književno/umetnostno besedilo ◦ pripovedništvo ◦ pesništvo ◦ dramatika
- besedilo slovstvene folklore ◦ avtorsko besedilo ◦ neumetnostno besedilo ◦ naslov ◦ avtor

KNJIŽEVNA OSEBA

CILJI

Udeleženec:

- 🟡: razvija zmožnost predstavljanja književne osebe, vživljanja vanjo ter prevzemanja njene vloge (1. obdobje);

SC (3.3.4.1 | 3.3.4.2)
- 🟡: prepozna glavno književno osebo in njeno vlogo v besedilu (1. obdobje);

SC (3.3.4.1 | 3.3.4.2)
- 🟡: ubeseduje/opisuje svojo predstavo književnih oseb in jih predstavlja na različne načine (1. obdobje);
- 🟡: književno osebo primerja s svojimi vsakdanjimi izkušnjami in podobami iz drugih književnih besedil (1. obdobje);

SC (4.1.3.1 | 4.3.1.1 | 4.3.2.1)
- 🟡: neknjižne jezikovne prvine v besedilu povezuje z značajskimi in drugimi lastnostmi književnih oseb (2. obdobje);
- 🟡: ločuje glavne in stranske književne osebe (2. in 3. obdobje) ter utemeljuje izbiro (3. obdobje);
- 🟡: prepoznavna, navaja in primerja motive za ravnanje književne osebe (1. in 2. obdobje) in utemeljuje svoje stališče o ravnanju književnih oseb (3. obdobje);
- 🟡: zaznava, kako se književne osebe razvijajo od začetka do konca književnega besedila (2. in 3. obdobje);

SC (3.3.4.1)
- 🟡: zaznava perspektive književnih oseb (2. in 3. obdobje);
- 🟡: zaznava, primerja in vrednoti motive za ravnanje, govorjenje in mišljenje književnih oseb (3. obdobje);

SC (3.3.4.3)
- 🟡: razume in vrednoti psihološke, socialne in etične lastnosti književnih oseb (3. obdobje);

SC (1.2.1.5 | 1.2.2.2)
- 🟡: zaznava razmerja med književnimi osebami in med književnimi osebami ter drugimi prvinami besedila (npr. književnim prostorom ali časom) (3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

- » prepozna književne osebe, jih opiše s podatki iz besedila;
- » določi glavno književno osebo;

V 2. OBDOBJU

- » loči glavno književno osebo od stranske;
- » ubesedi svojo predstavo književne osebe, tako da navede njene značajske in druge lastnosti;
- » tvori zaokroženo besedilo o književni osebi, ki vsebuje najmanj 70 besed;

V 3. OBDOBJU

- » opredeli in utemelji vlogo glavne in stranske književne osebe;
- » opiše in/ali označi književno osebo, predstavi njen značaj, govorico, motive za ravnanje, družbeni položaj, razvoj in perspektivo **ter vrednoti njeno ravnanje**;
- » opiše razmerja med književnimi osebami in med književnimi osebami ter drugimi prvinami besedila (npr. književnim prostorom ali časom);
- » tvori zaokroženo besedilo o književni osebi, ki vsebuje najmanj 100 besed.

TERMINI

- glavna književna oseba ◦ stranska književna oseba

KNJIŽEVNI PROSTOR IN ČAS

CILJI

Udeleženec:

- : v književnem besedilu išče (1. obdobje) in povezuje (2. obdobje) podatke o književnem prostoru in času;
- : sledi dogajanju na več književnih prostorih in časih hkrati (2. obdobje);
- SC (2.3.1.1)
- : ubeseduje in oblikuje domišljjsko predstavo književnega prostora in časa (2. in 3. obdobje);
- : prepozna časovno, pokrajinsko in družbeno zaznamovanost besednih prvin besedila (3. obdobje);
- : književni prostor in čas povezuje s temo književnega besedila in s književno osebo (3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

- » opredeli književni čas (nekoč – danes);
- » s podatki iz besedila ubesedi predstavo književnega prostora;

V 2. OBDOBJU

- » loči realni in domišljjski književni prostor in čas;
- » tvori zaokroženo besedilo o književnem prostoru in času, ki vsebuje najmanj 70 besed;

V 3. OBDOBJU

- » ubesedi domišljjsko predstavo književnega prostora in časa;
- » književni prostor in čas besedila poveže s temo besedila in s književno osebo;
- » tvori zaokroženo besedilo o književnem prostoru in času, ki vsebuje najmanj 100 besed.

TERMINI

- književni prostor
- književni čas

DOGAJANJE, MOTIV, TEMA, SPOROČILO IN SNOV

CILJI

Udeleženec:

- sprejema in razume dogajanje v književnem besedilu (2. obdobje);
 SC (1.1.2.1)
- sklepa o dogajalnem toku (tudi na podlagi zunajbesedilnih podatkov) (2. obdobje);
- kronološko razvršča dogodke, tudi v analitični oz. retrospektivni dogajalni zgradbi (2. in 3. obdobje);
- obnavlja dogajanje v književnem besedilu (podrobno in strnjeno) (2. in 3. obdobje);
- določa motive v književnem besedilu ter ločuje glavne motive od stranskih glede na temo/sporočilnost besedila (2. in 3. obdobje);
 SC (1.1.2.2)
- opazuje vzročno-posledično in časovno razmerje med dogodki v književnem besedilu (3. obdobje);
 SC (1.1.2.2)
- zaznava, o čem govori književno besedilo, in določa osrednjo temo: ljubezenska, socialna, domovinska, razpoloženska (3. obdobje);
- prepozna sporočilo (3. obdobje);
- prepozna snov (npr. zgodovinski dogodki) in opazuje njeno preoblikovanje v besedilno stvarnost (3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

- » ubesedi književno dogajanje v ustreznem zaporedju dogodkov (ob ključnih besedah);

V 2. OBDOBJU

- » obnovi dogajanje v besedilu ali povzame dogodke, pri čemer predstavi dogajalni tok;
- » opredeli temo književnega besedila;
- » prepozna sporočilo književnega besedila;
- » tvori zaokroženo besedilo o dogajanju, temi in sporočilu, ki vsebuje najmanj 70 besed;

V 3. OBDOBJU

- » obnovi dogajanje v besedilu (podrobno in strnjeno) ali povzame dogajanje, pri čemer kronološko uredi dogodke oz. predstavi glavno in stransko dogajanje;
- » navede vzroke in posledice posameznih dogodkov/dejanj;
- » navede motive, loči glavne in stranske motive glede na temo/sporočilnost;
- » določi temo ter navede in predstavi književna besedila na isto temo;
- » povzame sporočilo in se do njega opredeli v obsegu približno 50 besed;
- » prepozna zgodovinsko snov;
- » tvori zaokroženo besedilo o dogajanju, motivih, temi, sporočilu in snovi, ki vsebuje najmanj 100 besed.

TERMINI

- dogajanje (glavno in stransko) ◦ motiv ◦ tema (ljubezenska, socialna, domovinska, razpoloženska) ◦ sporočilo ◦ (zgodovinska) snov

AVTOR IN PRIPOVEDOVALEC

CILJI

Udeleženec:

- : opredeli avtorja književnega dela (1. obdobje);
- : prepozna pripovedovalca iz neposrednih/posrednih besedilnih signalov (2. obdobje);
- : ločuje avtorja od pripovedovalca (2. obdobje) oz. lirskega subjekta književnega besedila (3. obdobje);
- : ločuje lirski subjekt od pripovedovalca (3. obdobje);
- SC (1.1.2.2)
- : prepozna vsevednega/tretjeosebnega pripovedovalca, prvoosebnega pripovedovalca in lirski subjekt (3. obdobje);
- SC (3.3.4.1)
- : zazna pripovedovalčevo perspektivo oz. perspektivo lirskega subjekta in jo opiše (3. obdobje).
- SC (3.3.4.1)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 2. OBDOBJU

- » pove, kdo je napisal književno besedilo in kdo ga pripoveduje;

V 3. OBDOBJU

- » loči avtorja književnega besedila od pripovedovalca oz. lirskega subjekta;
- » poimenuje avtorja, prepozna in poimenuje vsevednega/tretjeosebnega pripovedovalca, prvoosebnega pripovedovalca in lirski subjekt.

TERMINI

- avtor ○ prvoosebni pripovedovalec ○ vsevedni/tretjeosebni pripovedovalec ○ lirski subjekt

KNJIŽEVNA PERSPEKTIVA

CILJI

Udeleženec:

- : ugotavlja, katere prvine v besedilu vzbujaajo smeh in kako (3. obdobje);
- : doživlja in prepozna komično književno perspektivo (3. obdobje);
- : doživlja in prepozna tragično književno perspektivo (3. obdobje).
- SC (3.1.4.2)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 3. OBDOBJU

- » prepozna in predstavi značilnosti komične in tragične književno perspektive;
- » v književnem besedilu poišče humorne prvine in presodi njihov učinek.

TERMINI

- komična književna perspektiva
- tragična književna perspektiva

ZVRSTI KNJIŽEVNOSTI IN PREDELAVE KNJIŽEVNIH BESEDIL

OBVEZNO

OPIS TEME

Razumevanje književnih besedil pri udeležencu v 1. obdobju temelji na doživljanju literarnoestetskih vrednot in bogatenju bralne kulture. Najprimernejša metoda dela je metoda šolske interpretacije književnega besedila, ki omogoča poglobljeno analizo različnih literarnih zvrsti. Ta metoda pripomore k razvoju bralnih strategij in kritičnega mišljenja, saj udeleženca vodi skozi sistematično razumevanje in interpretacijo, usmerja pozornost na posamezne značilnosti (oz. sestavine) besedil in njegovo doživljanja besedil. Koncept razumevanja bralnega gradiva zajema orientacijo v bralnem gradivu, poznavanje in obvladovanje smeri branja, poznavanje tiskanih in digitalnih gradiv, povezovanje besednega in slikovnega dela v besedilu z različnimi kodami sporočanja, ki omogočajo celostno branje multimodalnih besedil. Tako udeleženec skozi šolsko interpretacijo spoznava bogastvo književnosti in razvija pozitiven odnos do branja. Učitelj načrtuje izbiro raznolikih književnih besedil, ki bodo udeležencu omogočila doživljanje različnih literarnih zvrsti/vrst in tematik.

Udeleženec v 2. in 3. obdobju z branjem in pogovorom ob prebranem ter raziskovanjem književnega besedila doživlja, razume, razčlenjuje in primerja pesemska, pripovedna, dramska besedila in predelave književnih besedil. Razlikuje in predstavlja razločevalne značilnosti književnih zvrsti in vrst, pri čemer se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno in pisno raven svojega strokovnega jezika. Razmerje med književnimi zvrstmi (glede na število učnih ur v posameznem obdobju) naj bo: 50 % pripovedništvo, 30 % pesništvo in 20 % dramatika. Posamezno književno zvrst pri pouku lahko obravnavamo kot predelavo književnega besedila. Predelava književnega besedila je besedilo, ki je lahko preoblikovano v poljuben medij.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

S predelavo književnega besedila udeleženec na drugačne načine doživlja književno besedilo in krepi svojo kulturno zmožnost. Odziva se tudi na sodobne predelave književnih besedil v različnih medijih, ki so blizu bralcu. Med njimi je strip tisto besedilo, ki vključuje kombinacijo slikovnega (vizualnega) in besedilnega (tekstovnega) dela. Strip je lahko:

- » predelava književnega besedila (npr. ljudska: Srajca o srečnem človeku) ali povsem samostojno književno besedilo (npr. M. Muster: Zvitorepec v barvah), v 2. obdobju;

- » predelava književnega besedila (npr. A. Šplichal: Stare grške bajke in povesti) ali povsem samostojno književno besedilo (npr. B. Vurnik in Z. Smiljanić: Plečnik), v 3. obdobju.

PESNIŠTVO

CILJI

Udeleženec:

- : posluša/bere in doživlja pesmi ter v njih zaznava pesemske prvine (zvočnost, rimo in ritem) (1. obdobje);
 SC (1.3.1.1)
- : doživlja interpretativno prebrano pesem in se nanjo čustveno odziva; zaznava čustvene sestavine pesmi (vesela, žalostna) in čustveno obarvane besede (1. obdobje);
- : primerja pesem na ravni teme z že poslušanimi oz. prebranimi besedili ter išče podobnosti in razlike (1. obdobje);
- : opredeli tematsko (osrednjo) besedo (1. obdobje) ter prepoznava temo pesmi (2. obdobje);
- : doživlja zvočnost pesmi in jo povezuje s podobami, ki tvorijo besedilno stvarnost (2. obdobje);
- : zaznava ritem pesmi, doživlja razliko med hitrim in počasnim ritmom, opazuje osebni čustveni odziv pri menjavi ritma ter ga povezuje z besedilno stvarnostjo (spremembe razpoloženja) (2. obdobje);
- : v likovni pesmi prepoznava povezavo med likovno podobo in sporočilom pesmi (2. obdobje);
 SC (3.3.4.1 | 3.3.4.2)
- : opazuje (1. obdobje) in analizira zgradbo pesmi (verz, kitica, dvovrstičnica, trivrstičnica in štirivrstičnica) (2. obdobje);
 SC (1.1.2.2)
- : opazuje pomenska razmerja med rimanimi besedami (2. obdobje);
- : bere, doživlja pesemska besedila, pri čemer intuitivno in zavestno vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje (2. in 3. obdobje);
 SC (1.2.5.1)
- : spoznava, opisuje, primerja, povzema in kritično vrednoti posamezne književne prvine pesemskega besedila (2. in 3. obdobje);
- : doživlja, zaznava in razume posebnosti pesemskega jezika (časovno in čustveno zaznamovana beseda/besedna zveza, večpomenska beseda/besedna zveza ter

beseda/besedna zveza s prenesenim pomenom) ter ugotavlja, kako te prvine v pesmi učinkujejo na bralca na doživljajski, pomenski in estetski ravni (2. in 3. obdobje);

○: v pesmi prepozna pesniška sredstva (zvočno slikanje/onomatopoiija, primera, metafora, nagovor, retorično vprašanje, vzklík, refren, pretiravanje, stopnjevanje) in jih poimenuje tudi s termini ter pojasnjuje njihov učinek na bralca oz. na besedilo (2. in 3. obdobje);

SC (5.2.4.1)

○: opazuje in primerja pesemska besedila iste ali različne vrste ter pri tem predstavlja značilnosti dane vrste, pri čemer sodeluje z različnimi posamezniki in skupinami (2. in 3. obdobje);

○: razlikuje pesemsko besedilo od pripovednega in dramskega besedila (2. in 3. obdobje) ter razlike utemeljuje (3. obdobje);

○: prepozna, razume in utemeljuje razlike med izpovedno/lirsko in pripovedno/epsko pesmijo (3. obdobje);

○: zaznava ritem pesmi in ga povezuje s sporočilom (3. obdobje);

○: prepozna rimane besede ali verze in poimenuje vrsto rime (zaporedna, prestopna in oklepajoča) (3. obdobje);

○: poimenuje, predstavlja, primerja in vrednoti teme in sporočilo pesmi, tudi s kritično in aktivno državljansko držo (3. obdobje);

SC (3.1.1.1)

○: prepozna balado in sonet (3. obdobje) ter predstavlja njune značilnosti.

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

- » predstavi zgradbo pesmi (število in dolžino kitic);
- » poišče rime v pesmi in tvori rime;
- » s svojimi besedami izrazi razumevanje pesmi (tema, osrednja tematska beseda, naslov);
- » predstavi tematiko pesmi;

V 2. OBDOBJU

- » utemelji, zakaj književno besedilo uvrščamo k pesništvu;
- » predstavi zgradbo pesmi (število in dolžino verzov ter kitic);
- » prepozna in poimenuje vrste kitic (dvovrstičnica, trivrstičnica, štirivrstičnica);
- » poišče, doda/ustvari rimane besede ali verze, ki se rimajo;

- » v pesmi **poišče pesniška sredstva** (obrnjen besedni red, ponavljanje, zvočno slikanje/onomatopoija, okrasni pridevek, poosebitev), jih **poimenuje** in pojasni njihov učinek na bralca oz. na besedilo;
- » **tvori asociacije ob besedi, sopomenke oz. sopomenske nize, nenavadne besedne zveze;**
- » **tvori pomanjševalnice, preproste primere, besedne zveze z okrasnim pridevkom;**
- » **predstavi, primerja in ovrednoti pesemska besedila (tema, sporočilo, verz, kitica, ritem, rima, pesniška sredstva) v besedilu, ki obsega najmanj 100 besed;**

V 3. OBDOBJU

- » **utemelji, zakaj književno besedilo uvrščamo v pesništvo;**
- » **prepozna izpovedno/lirsko in pripovedno/epsko pesem ter ob pesmi predstavi razlike, primerja in vrednoti izpovedno in pripovedno pesem;**
- » **prepozna in poimenuje vrste kitic (dvovrstičnica, trivrstičnica, štirivrstičnica);**
- » **opiše ritem v pesmi in ga poveže s sporočilom;**
- » **prepozna rimane besede ali verze in poimenuje vrsto rime (zaporedna, prestopna in oklepajoča);**
- » v pesmi **poišče pesniška sredstva** (zvočno slikanje/onomatopoija, primera, metafora, nagovor, retorično vprašanje, vzклик, refren, pretiravanje, stopnjevanje), jih **poimenuje** in **pojasni njihov učinek na bralca oz. na besedilo;**
- » **prepozna, navede in opiše značilnosti balade in soneta;**
- » **predstavi, primerja, ovrednoti in kritično presodi pesemska besedila (vrsta, tema, sporočilo, lirski subjekt, verz, kitica, ritem, rima, pesniška sredstva, aktualizacija) v besedilu, ki obsega najmanj 200 besed.**

TERMINI

- izpovedna/lirska pesem ◦ pripovedna/epska pesem ◦ rima (zaporedna, prestopna, oklepajoča) ◦ zvočno slikanje/onomatopoija ◦ primera ◦ metafora ◦ nagovor ◦ retorično vprašanje ◦ vzклик ◦ refren ◦ pretiravanje ◦ stopnjevanje ◦ balada ◦ sonet ◦ pesem (1. obdobje) ◦ pesnik (1. obdobje) ◦ pesniška zbirka ◦ kitica (dvovrstičnica, trivrstičnica, štirivrstičnica) ◦ verz ◦ ritem ◦ obrnjen besedni red ◦ pomanjševalnice ◦ ponavljanje
- okrasni pridevek ◦ poosebitev

PRIPOVEDNIŠTVO

CILJI

Udeleženec:

🟡: posluša/bere in doživlja pripovedno književno besedilo (1. obdobje);

🔴 (1.1.2.2)

🟡: spoznava, opisuje in povzema značilnosti različnih fantazijskih književnih vrst in realističnih zgodb (1. obdobje);

🟡: spoznava, opisuje, primerja in povzema značilnosti ter kritično vrednoti posamezne književne prvine pripovednega besedila, natančneje v ljudski in avtorski, klasični in sodobni, slovenski in svetovni pravljici (2. obdobje);

🟡: spoznava, opisuje, primerja in povzema značilnosti ter kritično vrednoti posamezne književne prvine pripovednega besedila, natančneje v realistični in fantastični zgodbi (2. obdobje);

🔴 (3.1.1.1)

🟡: spoznava, opisuje, primerja in povzema značilnosti ter kritično vrednoti posamezne književne prvine pripovednega besedila, natančneje v realistični pripovedi (pustolovska pripoved, mladinska povest) in fantastični pripovedi (2. obdobje);

🔴 (1.3.1.1)

🟡: razlikuje pripovedno besedilo od pesemskega in dramskega besedila, pri čemer uporablja strokovno terminologijo predmeta (2. obdobje);

🟡: bere, doživlja pripovedna besedila, pri čemer intuitivno in zavestno vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje (2. in 3. obdobje);

🟡: opazuje in primerja pripovedna besedila iste vrste, ter pri tem predstavlja značilnosti dane vrste (2. obdobje);

🟡: spoznava, opisuje, primerja in povzema značilnosti ter kritično vrednoti posamezne književne prvine pripovednega besedila v pripovedki, basni in bajki, kratki zgodbi, romanu in črtici (3. obdobje);

🟡: opazuje in primerja pripovedna besedila iste ali različne vrste ter predstavlja značilnosti dane vrste, pri čemer uporablja ustrezne termine (3. obdobje);

🔴 (1.1.2.2)

🟡: opazuje, predstavlja in kritično vrednoti slogovne postopke (opisovanje, označevanje, pripovedovanje, dvogovor) (3. obdobje);

🟡: opazuje, predstavlja in kritično vrednoti jezikovne prvine v pripovednem besedilu (3. obdobje).

🔴 (1.1.2.2)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

- » prepozna prvine pravljice;
- » loči pravljico od realistične zgodbe;

V 2. OBDOBJU

- » utemelji, zakaj književno besedilo uvrščamo k pripovedništvu;
- » prepozna vrsto pripovednega besedila in predstavi značilnosti (ljudske, avtorske, klasične, sodobne, slovenske in svetovne) pravljice, realistične in fantastične zgodbe ter realistične pripovedi (pustolovska pripoved, mladinska povest) in fantastične pripovedi;
- » v besedilu, ki obsega najmanj 100 besed, predstavi, primerja in ovrednoti pripovedna besedila, književne prvine in značilnosti;

V 3. OBDOBJU

- » utemelji, zakaj književno besedilo uvrščamo v pripovedništvo;
- » prepozna vrsto pripovednega besedila in predstavi značilnosti pripovedke, basni, bajke, kratke zgodbe, romana ter črtice;
- » navede primere slogovno zaznamovanih jezikovnih prvin v književnem besedilu in presodi njihov učinek;
- » poimenuje, ponazori in opiše slogovne postopke v pripovednem besedilu (opisovanje, označevanje, pripovedovanje, dvogovor);
- » v besedilu, ki obsega najmanj 200 besed, predstavi, primerja, ovrednoti in kritično presodi ter aktualizira pripovedna besedila, književne prvine in značilnosti, slogovno zaznamovane jezikovne prvine in slogovne postopke.

TERMINI

- pripovedka ◦ basen ◦ bajka ◦ kratka zgodba ◦ roman ◦ črtica ◦ pisatelj ◦ pripovedništvo
- pravljica (ljudska, avtorska, klasična, sodobna, slovenska in svetovna) ◦ realistična in fantastična zgodba ◦ realistična pripoved

DRAMATIKA

CILJI

Udeleženec:

○: prepozna dramsko besedilo (1. obdobje) in ga loči od pripovednega in pesemskega besedila (1. in 2. obdobje);

SC (1.3.1.1)

○: bere krajše dramsko besedilo, v besedilu razlikuje navedbo osebe od njenega dramskega govora (1. obdobje);

○: ločuje govor dramskih oseb od odrskih navodil (2. obdobje);

○: prepozna zgradbo dramskega besedila (dejanje/prizor, glavno besedilo oz. govor oseb in stransko besedilo oz. didaskalije, druga odrska navodila) in jo opiše (2. obdobje);

SC (1.1.2.2)

○: predstavlja in primerja dramska besedila, pri čemer uporablja strokovno terminologijo predmeta (2. obdobje);

○: bere, doživlja, pri čemer intuitivno in zavestno vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje (2. in 3. obdobje);

○: spozna, opisuje, primerja in povzema značilnosti ter kritično vrednoti posamezne književne vrste dramskega besedila (2. obdobje) v komediji in tragediji (3. obdobje);

○: prepozna dramsko besedilo v nevezani/vezani obliki in ga opisuje (3. obdobje);

○: opazuje in primerja dramska besedila iste/različne vrste ter pri tem predstavlja značilnosti dane vrste (3. obdobje);

○: opazuje in pojasnjuje komično in tragično perspektivo (3. obdobje);

○: primerja, vrednoti in kritično presoja dramska besedila, pri čemer uporablja strokovno terminologijo predmeta (3. obdobje).

SC (1.1.2.2)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

» prepozna dramsko besedilo;

V 2. OBDOBJU

- » prepozna dramsko besedilo in ga opiše (dejanje, prizor, glavno besedilo oz. govor oseb, stransko besedilo oz. didaskalijske, druge odrske navodila);
- » predstavi, primerja in *ovrednoti* dramska besedila (književne prvine) v besedilu, ki obsega najmanj 100 besed;

V 3. OBDOBJU

- » prepozna dramsko besedilo in ga opiše (dejanje, prizor, glavno besedilo oz. govor oseb, stransko besedilo oz. didaskalijske, druge odrske navodila);
- » predstavi vlogo oderskih navodil v dramskem besedilu;
- » prepozna in predstavi značilnosti komedije oz. komično perspektivo v komediji;
- » prepozna in predstavi značilnosti tragedije oz. tragično perspektivo v tragediji;
- » predstavi, primerja, ovrednoti in kritično presodi dramska besedila v besedilu, ki obsega najmanj 200 besed.

TERMINI

- komedija ◦ tragedija ◦ dramsko besedilo ◦ dramatika ◦ dejanje ◦ prizor
- stranskobesedilo/didaskalijske ◦ govor oseb

PREDELAVE KNJIŽEVNIH BESEDIL

CILJI

Udeleženec:

- : posluša in gleda gledališko predstavo/igrani film/radijsko igro ter izraža svoje doživljanje, razumevanje in vrednotenje tega (1. obdobje);
- : spoznava gledališče kot kulturno ustanovo in vzpostavlja odnos do kulture in umetnosti (1. obdobje);
 SC (1.3.1.1)
- : zaznava in razume potek dogajanja v predstavi, opiše književne osebe ter kraj in čas dogajanja (1. obdobje);
 SC (3.3.4.1)
- : sporočilo predstave povezuje s svojimi izkušnjami (tudi z bralnimi) (1. obdobje);
 SC (1.3.1.1 | 1.3.2.1)
- : spozna in bere izvirni strip in predelave (1. obdobje);
- : primerja književne predelave besedil (strip, igrani film) z izvirnim književnim besedilom (1. obdobje);
 SC (3.1.1.1)
- : spoznava, opisuje, primerja in povzema značilnosti ter kritično vrednoti prvine predelav književnih besedil (gledališka predstava, strip in igrani film) (2. obdobje);
- : opazuje in spoznava prvine gledališke predstave (režiser, igralec, dejanje, prizor, scena, kostumi) (2. obdobje);
- : po ogledu gledališke predstave ali branju stripa predstavlja svoje doživljanje, razumevanje in vrednotenje tega (2. obdobje);
- : gleda ali bere, doživlja predelave književnih besedil, pri čemer intuitivno in zavestno vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje (2. in 3. obdobje);
- : razvija (2. obdobje) in predstavlja (3. obdobje) kritičen pogled na sodobne predelave književnih besedil.

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

- » s svojimi besedami razloži, zakaj se je v predelanem književnem besedilu nekaj zgodilo;

V 2. OBDOBJU

- » **predstavi, primerja in ovrednoti predelave književnih besedil (književne prvine in vrstne značilnosti;**
- » **predstavi prvine gledališke predstave, pri čemer se izraža z ustrezno terminologijo predmeta (režiser, igralec, dejanje, prizor, scena, kostumi);**
- » **predstavi eno predelavo književnega besedila (gledališka predstava/film);**

V 3. OBDOBJU

- » **predstavi prvine gledališke predstave in jih primerja z izhodiščnim književnim besedilom, pri čemer se izraža z ustrezno terminologijo predmeta;**
- » **letno predstavi in vrednoti eno predelavo književnega besedila (gledališka predstava/film/strip).**

TERMINI

- gledališka predstava ◦ film ◦ strip ◦ igralec ◦ oder ◦ režiser ◦ dejanje ◦ prizor

(PO)USTVARJANJE OB KNJIŽEVNIH BESEDILIH

OBVEZNO

OPIS TEME

Udeleženec dejavno razvija ustvarjalno in (po)ustvarjalno zmožnost tako, da piše (po)ustvarjalna in razlagalna besedila oz. fragmente besedil o in ob književnih besedilih, v katere vključuje jezikovne in druge značilne prvine književnih besedil. Tako razvija zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil ter prvin književnega besedila. Pri tem upošteva značilnosti dane književne zvrsti/vrste oz. neumetnostnega besedila o književnem besedilu.

Udeleženec z interpretativnim branjem razvija tehniko branja, izraža čustven odnos do književnega besedila ter razumevanje književnega besedila.

Ustvarjanje govorenega besedila prepozna kot poseben govorni položaj – pri govornem nastopanju udeleženec oblikuje besedilni svet in se pri tem opira na svoje (medbesedilne) izkušnje in znanje.

Pri pouku književnosti je razlagalno besedilo tisto besedilo, v katerem udeleženec na podlagi navodil (ključnih besed, vprašanj, [ne]znanega odlomka besedila ipd.) v zaokroženem zapisu upovedi svoje odzivanje na prebrano književno besedilo oz. književna besedila. Svoj odziv tudi razloži in utemelji (primerja npr. književne osebe, književni prostor in čas; razlaga, povzema, vrednoti idr.). V ospredju je zmožnost upovedovanja literarnega branja, podkrepljenega z literarnovednim znanjem, in ne ustvarjalno pisanje.

Na pisanje razlagalnega besedila mora biti udeleženec dobro pripravljen. Pri šolski interpretaciji učitelj po branju in razčlenjevanju postopoma stopnjuje zmožnost pisanja, tako da je pisanje najprej vodeno, npr. ob pomoči opornih točk, potem pa samostojno. Udeleženec sprva piše o znanem književnem besedilu, nato pa tudi o neznanem.

Učitelj udeleženca vodi tudi pri usvajanju vrste besedila, ki ga piše – od obnove, opisa in oznake idr. do razlagalnega besedila.

GOVORNO NASTOPANJE

CILJI

Udeleženec:

- : razvija zmožnost obnove že slišane/prebranega književnega besedila s svojimi besedami (1. obdobje);
- : razvija zmožnost tvorjenja govornega besedila o stvarnih in domišljjskih svetovih ali pravljice po zgledu klasične in avtorske pravljice ali realistične zgodbe (1. obdobje);
- : razvija zmožnost govornega nastopanja z vnaprej izbranim književnim besedilom (1. obdobje);
- : predstavlja dogovorjeno/izbrano pripovedno besedilo (pravljica, fantastična, realistična pripoved), pri čemer upošteva jezikovno pravilnost, uporablja nebesedne prvine govorjenja (2. obdobje);
- : predstavlja v šoli delno obravnavano ali izbrano dramsko besedilo, izraža svoje mnenje in vrednoti prebrano (2. obdobje);
- SC (5.3.5.3)
- : enkrat v obdobju samostojno govorno nastopa (2. in 3. obdobje);
- : v igri vlog improvizira odlomke dramskih besedil (2. in 3. obdobje);
- : recitira/deklamira pesem in pokaže razumevanje pesmi, razlaga pesniške prvine in njihovo vlogo, primerja pesmi in predstavi pesniško zbirko (3. obdobje);
- : predstavlja razumevanje in doživljanje obravnavanega književnega besedila, vključuje literarnovedno znanje in predstavlja avtorja ter značilnosti literarnozgodovinskega obdobja (3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

- » ob obravnavanem besedilu s svojimi besedami pripoveduje zgodbo;
- » po poslušanju/branju besedila tvori njegovo nadaljevanje;
- » recitira / deklamira pesem;
- » govorno nastopa z vnaprej izbranim književnim besedilom tako, da razločno in naravno govori ter upošteva zborna izreko;

V 2. OBDOBJU

- » samostojno govorno nastopi (3–5 min.);
- » predstavi svoje razumevanje obravnavanega književnega besedila ter ga ovrednoti (npr. predstavi celo besedilo, avtorja in njegovo delo);
- » z govornim nastopom predstavi obravnavano ali neobravnavano književno besedilo (npr. primerja pravljici, predstavi prozno besedilo, uprizori odlomek iz dramskega besedila);

V 3. OBDOBJU

- » samostojno govorno nastopi (5–7 min.);
- » doživeto recitira/deklamira izbrano pesem, razloži pomen in vlogo pesniških prvin, pesmi med seboj primerja in/ali predstavi pesniško zbirko;
- » z govornim nastopom predstavi avtorja, njegovo delo, pri čemer uporabi slikovno gradivo, citate, odlomke iz njegovih del.

TERMINI

- govorno nastopanje ◦ govorni nastop ◦ deklamacija ◦ recitacija ◦ ilustracija ◦ strip

INTERPRETATIVNO BRANJE

CILJI

Udeleženec:

- : razločno bere/bere z upoštevanjem zvočne prvine govora (1. obdobje);
- : po zgledu razvija branje književnega besedila (npr. posnema razpoloženje književnih oseb in dogajanja) (1. obdobje);
- : po glasnem branju književnega besedila razvija vrednotenje svojega branja (1. obdobje);
- : razločno in doživeto glasno bere, recitira, deklamira pesemska besedila/pesmi; upošteva hitrost, register, intonacijo, barvo, členitev besedila s premori (2. in 3. obdobje);
- : razločno in interpretativno glasno bere pripovedna besedila – pri tem usklajuje zvočne prvine govora z dogajanjem v besedilu (2. in 3. obdobje);
- : po vlogah glasno bere dramska besedila; pri tem nebesedno izraža spremembe razpoloženja oseb in govori čim naravnejše (v skladu z dogajanjem in okoliščinami dogajanja) (2. in 3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 2. OBDOBJU

- » s posebno govorico ponazori razpoloženje pesmi;
- » po pripravi interpretativno prebere pripovedno besedilo;
- » po pripravi interpretativno prebere dramsko besedilo;

V 3. OBDOBJU

- » po pripravi interpretativno prebere besedilo;
- » s posebno govorico ponazori razpoloženje pesmi;
- » s posebno govorico ponazori razpoloženje književne osebe in dogajanje v pripovednem besedilu;
- » s posebno govorico ponazori razpoloženje osebe in dogajanje v dramskem besedilu (branje po vlogah, igra vlog/improvizacije/razredna gledališka predstava/radijska igra);
- » v besedilu loči govorico književnih oseb od odrskih navodil.

TERMINI

- bralna motivacija
- bralna zavzetost
- interpretativno branje
- recitacija
- deklamacija
- gledališče
- dejanje
- prizor
- režiser
- scena
- kostumi

PISANJE

CILJI

Udeleženec:

🟡: piše obnovo (dela) književnega besedila (2. obdobje);

SC (1.3.4.1)

🟡: napiše vsaj eno (po)ustvarjalno besedilo v obsegu od 200 do 250 besed (v 2. obdobju), od 300 do 350 besed (v 3. obdobju);

🟡: piše besedila, ki so povezana z doživljanjem, razumevanjem in vrednotenjem književnih oseb in njihovih motivov za ravnanje, teme, dogajalnega prostora in časa, vrste pripovedovalca, z vzpostavljanjem komične (2. obdobje) in tragične perspektive (3. obdobje), preoblikovanjem dramskega besedila v pripovedno/pesemsko in pesemskega v pripovedno besedilo;

SC (4.2.4.1)

🟡: piše basen, bajko, pripovedko; pismo ali fiktivni dnevnik književne osebe, kratko realistično pripoved na podlagi časopisne vesti; črtico; likovno pesem ali pesem lepljenko, pri čemer lahko uporablja digitalna orodja (2. in 3. obdobje);

🟡: letno piše vsaj eno razlagalno besedilo ob književnih besedilih v obsegu najmanj 300 besed, v katerem predstavlja razumevanje in doživljanje obravnavanega oz. neznanega književnega besedila (3. obdobje);

🟡: analizira eno ali dve prvini v besedilu ali odlomku, npr. književne osebe, književni prostor in čas, slog pripovedovanja (3. obdobje);

🟡: na podlagi literarnovednega znanja sintetizira spoznanja o besedilu ter izraža vrednostne sodbe o njem ter jih utemeljuje, primerja in predstavlja življenje in delo avtorja ter njegov čas (3. obdobje);

🟡: primerja književna besedila (2. obdobje) in jih kritično vrednoti (3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 2. OBDOBJU

– napiše obnovo oz. (po)ustvarjalno besedilo oz. fragmente besedil v obsegu najmanj 200 besed, pri čemer upošteva značilnosti književnih vrst/besedilnih vrst, jezikovno in slogovno ustreznost (2. obdobje):

» pravljico z značilnostmi slovenske ljudske pravljice/fantastično pripoved/realistično pripoved;

» nadaljevanje zgodbe/predzgodbo;

» zgodbo s perspektive druge književne osebe;

– napiše kratek dramski prizor;

V 3. OBDOBJU

» napiše poustvarjalno besedilo v obsegu najmanj 250 besed, v katerem pokaže zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil: npr. književnih oseb in njihovih motivov za ravnanje, dogajalnega prostora in časa;

» napiše ustvarjalno besedilo: bajko, pripovedko; pismo ali fiktivni dnevnik književne osebe, kratko realistično pripoved na podlagi medijskega besedila v obsegu najmanj 250 besed;

» napiše razlagalno besedilo o književnih besedilih v obsegu najmanj 300 besed.

TERMINI

◦ komična perspektiva ◦ basen ◦ bajka ◦ pripovedka ◦ fantastična zgodba ◦ pismo/fiktivni dnevnik književne osebe ◦ realistična pripoved ◦ časopisna vest ◦ črtica ◦ obnova
◦ povzetek ◦ ocena besedila ◦ oglasno besedilo ◦ privzemanje perspektive književne osebe
◦ razlagalno besedilo ◦ pravljica ◦ fantastična pripoved ◦ realistična pripoved ◦ dramski prizor

KNJIŽEVNOST V PROSTORU IN ČASU

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema v 1. obdobju predvideva procesno usvajanje književnega znanja, ki vključuje postopno spoznavanje literarnih zvrsti, razumevanje osnovnih literarnih pojmov in razvijanje sposobnosti interpretacije besedil ter poustvarjanje književnih besedil. Učitelj naj spodbuja udeleženca k aktivni rabi književnih znanj skozi različne dejavnosti, kot so poslušanje in odzivanje, branje, pripovedovanje, dramatizacija in poustvarjanje, npr. ustvarjalno pisanje. S tem udeleženec pridobiva literarnovedno znanje, ki ga lahko uporablja v različnih kontekstih, kar krepi njegovo razumevanje in izražanje.

Udeleženec naj posluša in bere tudi celotna avtorska dela primerna njegovim zmožnostim in interesom.

V 2. in 3. obdobju udeleženec ob razvijanju zmožnosti doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil pridobiva tudi literarnovedno znanje – literarnoteoretično in literarnozgodovinsko. Udeleženec bere obvezna in izbirna književna besedila po učiteljevi izbiri (tudi s seznama književnih besedil za domače branje). Spoznava in predstavlja življenje književnikov (čas, kraj, šolanje, službovanje), povezano s književnim ustvarjanjem, ter njihova književna dela.

V 2. in 3. obdobju z domačim branjem dopolnjujemo pouk književnosti. Gre za udeleženčevo samostojno delo, zato smo pozorni pri izbiri knjig (individualizacija, diferenciacija). Udeleženec se s tem navaja na daljše branje, samostojno, kritično razmišljanje. Pri tem je pomembna udeleženčeva osebna, pozitivna bralna izkušnja. Pri izboru upoštevamo kakovost besedil, vrstno-vrstno raznovrstnost, primernost besedil glede na udeleženčeve bralne zmožnosti.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V 1. obdobju udeleženec razvija zmožnost razumevanja in doživljanja književnih besedil ter pridobiva literarnovedno znanje. Zato naj bere oz. prebere:

- » vsaj eno zbirko slovenskih ljudskih pesmi;
- » vsaj eno ljudsko pravljico;
- » vsaj še eno besedilo sodobnega avtorja/sodobne avtorice po učiteljevi izbiri glede na udeleženčeve bralne zmožnosti.

V 2. obdobju spoznava vsaj tri vrstno-zvrstno raznovrstna dela po učiteljevem izboru glede na razvite udeleženčeve bralne zmožnosti;

V 3. obdobju spoznava:

– **obvezna dela avtorjev**, in sicer:

Ljudska: Pegam in Lambergar

Fran Levstik: Martin Krpan

France Prešeren: Povodni mož

Tone Partljič: Hotel sem prijeli sonce ali zbirka sodobne kratke proze Marko Kravos idr.: Geniji z nasmehom

France Prešeren: Zdravljica

Oton Župančič: Žebljarska

2. Spoznava vsaj še eno besedilo avtorja in njegova dela iz vsakega sklopa po učiteljevi izbiri, in sicer:

Prvi sklop

Josip Jurčič, Anton Tomaž Linhart, Valentin Vodnik, Janko Kersnik,

Primož Trubar, Simon Gregorčič, Ivan Cankar, Srečko Kosovel, William Shakespeare.

Drugi sklop:

Saša Vegri, Bina Štampe Žmavc, Slavko Pregl, Feri Lainšček, Desa Muck, Janja Vidmar, Andrej Rozman Roza, Vinko Möderndorfer, Igor Karlovšek, Nataša Konc Lorenzutti, Marjana Moškrič, Neli Filipič, Suzana Tratnik.

Ob branju udeleženec navaja bistvene značilnosti literarnozgodovinskih obdobj in smeri ter izbrane predstavnike in njihova dela, razvršča jih v literarnozgodovinska obdobja in smeri ter predstavlja njihovo vlogo v razvoju slovenskega jezika in književnosti.

SLOVSTVENA FOLKLORA, KNJIŽEVNIKI IN NJIHOVA DELA

CILJI

Udeleženec:

- : spozna slovstveno folkloro, ljudske pesmi ter slovenske ljudske pravljice in pripovedke (1. obdobje);
- : prepozna, razume in predstavlja besedila in značilnosti slovstvene folklore (2. in 3. obdobje);
- : spozna in predstavlja avtorjevo življenje, povezano s pisanjem, ter njegova književna besedila (2. in 3. obdobje);
- : pozna obvezna in izbirna književna besedila (2. in 3. obdobje);
- : primerja različna književna besedila (2. in 3. obdobje);
- : vrednoti in primerja besedilo slovstvene folklore in avtorsko besedilo z enako/podobno tematiko oz. sporočilom (3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

- » **pozna**, razume in ovrednoti **književna besedila obravnavanih književnikov in književnic, izbrane slovenske ljudske pravljice**;
- » **pozna**, razume in ovrednoti **vsaj eno besedilo sodobnega avtorja/sodobne avtorice po učiteljevi izbiri**;
- » **pozna slovenske ljudske pesmi** in njihove značilnosti;
- » **pozna slovenske ljudske pravljice in pripovedke** ter njihove značilnosti;

V 2. OBDOBJU

- » **pozna besedila in značilnosti slovstvene folklore**;
- » **pozna in predstavi slovensko ljudsko pesem in njene značilnosti**;
- » **predstavi posamezno besedilo – zvrst in vrsto**, v kateri je pisal obravnavani avtor;
- » **primerja posamezna književna besedila in tvori besedilo v obsegu najmanj 200 besed**;

V 3. OBDOBJU

- » pozna in predstavi besedila ter značilnosti slovstvene folklore;
- » pozna delo posameznega avtorja in govorno ter pisno (50 besed) predstavi dejstva, povezana z njegovim ustvarjanjem (čas, kraj, šolanje);
- » pozna, primerja in ovrednoti posamezna književna besedila obveznih in izbirnih avtorjev ter tvori besedilo v obsegu od 250 do 300 besed.

TERMINI

- avtor ◦ avtorsko književno besedilo ◦ besedilo slovstvene folklorne/ljudsko književno besedilo
- literarnozgodovinska obdobja in smeri ◦ ljudska pravljica ◦ ljudska pesem ◦ pripovedka

LITERARNOTEORETIČNO ZNANJE

CILJI

Udeleženec:

🟡: razvija razumevanje in uporabo literarnoteoretičnih pojmov;

🔴 (1.1.2.2)

🟡: prepoznavna glavno književno osebo in stransko književno osebo (2. obdobje);

🟡: prepoznavna besedilo slovstvene folklore in avtorsko besedilo ter razlikuje med njima (2. obdobje);

🟡: prepoznavna, poimenuje, razlaga in predstavlja pravljico (ljudsko pravljico / slovensko pravljico / avtorsko pravljico / klasično pravljico / svetovno pravljico / sodobno pravljico) (2. obdobje);

🟡: prepoznavna gledališče in gledališko predstavo ter razlikuje med njima, spoznava in razume glavno besedilo oz. govor oseb, stransko besedilo oz. didaskalije, dejanje/prizor, sceno, kostum, delo režiserja (2. obdobje);

🟡: prepoznavna, poimenuje, razlaga in predstavlja značilnosti fantastične pripovedi in realistične pripovedi (2. obdobje);

🟡: prepoznavna verz, kitico (dvovrstičnica, trivrstičnica, štirivrstičnica) in ritem, pomanjševalnice, okrasni pridevek, poosebitev, ponavljanja (2. obdobje);

🟡: prepoznavna, poimenuje, razlaga in predstavlja značilnosti basni, pripovedke, bajke, filma, stripa, gledališke predstave, balade, soneta, kratke zgodbe, romana, črtice, likovne pesmi (2. in 3. obdobje);

🟡: prepoznavna, razume in utemeljuje značilnosti književnih zvrsti (pripovedništvo, pesništvo, dramatika) (3. obdobje);

🔴 (1.1.2.2)

🟡: prepoznavna in razume temo (ljubezenska, socialna, domovinska, razpoloženska), snov, sporočilo (3. obdobje);

🟡: prepoznavna in razume motiv (3. obdobje);

🟡: prepoznavna prvoosebna pripovedovalca ter ločuje med vsevednim/tretjeosebnim in prvoosebnim pripovedovalcem (3. obdobje);

🟡: prepoznavna, spoznava, uporablja, razlikuje in opredeljuje nagovor, retorično vprašanje, vzklik, zaporedno, oklepajočo, prestopno rimo, pretiravanje, zvočno slikanje/onomatopoijo, primero, stopnjevanje, metaforo, refren (3. obdobje);

🟡: prepoznavna komedijo in tragedijo (3. obdobje);

- : prepozna izpovedno (lirsko) pesem in pripovedno (epsko) pesem ter razlikuje med njima (3. obdobje);
- : uporablja komično in tragično perspektivo (3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 1. OBDOBJU

– prepozna, razume in uporabi literarnoteoretične termine:

- » naslov, pisatelj, pravljica, pripovedka, realistična zgodba;
- » pesnik, pesem, kitica, rima;
- » gledališka predstava, igralec, oder, igrani film.

– pozna, razume in uporablja s tem učnim načrtom določene termine;

V 2. OBDOBJU

– prepozna, razume in uporabi literarnoteoretične termine:

- » besedilo slovstvene folklorne in avtorsko besedilo, avtor, ljudska pravljica, gledališče, gledališka predstava;
- » (avtorska) pravljica; književni prostor, književni čas, dramsko besedilo;
- » književne zvrsti (pripovedništvo, pesništvo, dramatika), verz, kitica (*dvovrstičnica, trivrstičnica, štirivrstičnica, ritem, pomanjševalnice*);
- » svetovna pravljica, sodobna pravljica, fantastična pripoved, realistična pripoved, okrasni pridevek, posebitev, ponavljanje, glavno besedilo oz. govor oseb, stransko besedilo oz. didaskalije, dejanje/prizor, scena, kostum, režiser;

V 3. OBDOBJU

– pozna, razume, uporabi in razloži literarnovedne termine:

- » književno besedilo, besedilo slovstvene folklorne in avtorsko besedilo, glavno dogajanje, stransko dogajanje, tema, prvoosebni pripovedovalec, zvočno slikanje/onomatopoijski nagovor, retorično vprašanje, vzklik, zaporedna, oklepajoča, prestopna rima, pretiravanje, pripovedka, basen, bajka, film, strip, gledališka predstava;
- » književne zvrsti (pripovedništvo, pesništvo, dramatika);
- » tema (ljubezenska, socialna, domovinska, razpoloženjska), komična perspektiva, izpovedna/lirska pesem, pripovedna/epska pesem, primera, stopnjevanje, balada, sonet, kratka zgodba, roman; komedija, dramatika;

» motiv, **sporočilo**, **snov** (zgodovinska), metafora, vsevedni/tretjeosebni pripovedovalec, **tragedija**, **črtica**, **refren**, komična in **tragična** perspektiva, **likovna pesem**.

TERMINI

◦ glavno dogajanje ◦ stransko dogajanje ◦ motiv ◦ tema (ljubezenska, socialna, domovinska, razpoloženjska) ◦ sporočilo ◦ snov ◦ prvoosebni pripovedovalec ◦ vsevedni/tretjeosebni pripovedovalec ◦ komična perspektiva ◦ tragična perspektiva ◦ književne zvrsti (pripovedništvo, pesništvo, dramatika) ◦ nagovor ◦ retorično vprašanje ◦ vzklík

◦ pretiravanje ◦ zvočno slikanje/onomatopoija ◦ refren ◦ likovna pesem ◦ izpovedna/lirska pesem ◦ pripovedna/epska pesem ◦ primera ◦ stopnjevanje ◦ balada ◦ sonet ◦ pripovedka

◦ basen ◦ bajka ◦ črtica ◦ kratka zgodba ◦ roman ◦ metafora ◦ tragedija ◦ komedija

◦ gledališka predstava ◦ film ◦ strip ◦ recitacija ◦ deklamacija ◦ avtorska pravljica

◦ klasična pravljica ◦ glavna književna oseba ◦ stranska književna oseba ◦ književni prostor

◦ književni čas ◦ dramsko besedilo ◦ verz ◦ kitica ◦ pomanjševalnica ◦ svetovna pravljica

◦ sodobna pravljica ◦ fantastična pripoved ◦ realistična pripoved ◦ okrasni pridevek

◦ poosebitev ◦ ponavljanje ◦ dejanje/prizor ◦ scena ◦ kostum ◦ režiser ◦ ritem

◦ gledališče ◦ avtor ◦ ljudska pravljica ◦ naslov ◦ pisatelj ◦ pesnik ◦ pesem ◦ rima

◦ igralec ◦ oder ◦ igrani film ◦ stransko besedilo/didaskalije ◦ govor dramskih oseb

LITERARNOZGODOVINSKO ZNANJE

CILJI

Udeleženec:

🔵: navaja bistvene značilnosti literarnozgodovinskih obdobj in smeri ter izbrane predstavnike in njihova dela: pismenstvo, protestantizem, razsvetljenstvo, romantika, realizem, moderna (nova romantika), književnost med obema vojnama, književnost po drugi svetovni vojni/sodobna književnost, (3. obdobje);

🔵: slovenske avtorje razvršča v obdobja ter predstavlja njihovo vlogo v razvoju slovenskega jezika in književnosti (3. obdobje).

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

V 3. OBDOBJU

- » predstavi literarnozgodovinska obdobja (čas, avtorji, pomen), in sicer: pismenstvo, protestantizem, razsvetljenstvo, romantika, realizem, moderna (nova romantika), književnost med obema vojnama, književnost po drugi svetovni vojni/sodobna književnost);
- » razvrsti slovenske avtorje v literarnozgodovinska obdobja ter predstavi njihovo vlogo v razvoju slovenskega jezika in književnosti.

TERMINI

- pismenstvo ◦ protestantizem ◦ razsvetljenstvo ◦ romantika ◦ moderna (nova romantika)
- književnost med obema vojnama ◦ književnost po drugi svetovni vojni/sodobna književnost

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

OPISMEJENJE

Dolgan, K. (2025). *Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje: slovenščina, matematika, tuji jezik, likovna umetnost, glasbena umetnost, spoznavanje okolja, šport: učni načrt z didaktičnimi priporočili: osnovna šola* (Spletna izd.). Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje; Zavod RS za šolstvo. Didaktična_priporočila_k_ucnemu_nacrtu_za_prvo_vzgojno-izobrazevalno_obdobje_2025.pdf (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/t863m1z>)

Marjanovič Umek, L., Fekonja, U., in Hacin Beyazoglu, K. (2020). *Zgodnja pismenost otrok: razvoj, spremljanje in spodbujanje* (1. e-izd.). Znanstvena založba Filozofske fakultete.

SPORAZUMEVANJE IN BESEDILO

Holcar, A. (2025). *Formativno spremljanje v podporo učenju: samovrednotenje, vrstniško vrednotenje* (Spletna izd.). Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/6nkv5du>

RAZVIJANJE BRALNE PISMENOSTI

Novak, N. (2023). Bralna pismenost in razvoj slovenščine kot učnega jezika. Zavod RS za šolstvo. Bralna_pismenost_in_razvoj_slovenscine_kot_ucnega_jezika.pdf (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/w3g7cm6>)

Zavod RS za šolstvo. (b. d.) Bralna pismenost: opredelitev in gradniki. Bralna_pismenost_gradniki.pdf (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/1y6j0n8>)

BESEDILO, BESEDILNE VRSTE, BESEDILNE SKUPINE

Krajnc Ivič, M. (2024). »Izhodišče je besedilo« – o besedilih in žanrih pri pouku slovenščine. *Jezik in slovstvo*, 69(3), 45–60. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/gjppq2p3>

BESEDILOSLOVJE IN SPREJEMANJE TER TVORJENJE BESEDILA

Starc, S. (2023). Primer obravnave večkodnih besedil v šoli s pomočjo vizualne slovnice. V Jožef Beg, J., Hočevlar, M., Kočnik, Neža (ur.). *Naslavljanje raznolikosti v jeziku in književnosti*. Zveza društev Slavistično društvo Slovenije. 255–267

SLOVENSKI JEZIK V PROSTORU, DRUŽBI IN ČASU

SLOVENSKI JEZIK V DRUŽBI

Šekli, M. (2022). Slovenski jezik v prostoru in družbi: predstavitev izbranih pojmov. V B. Krakar-Vogel (ur.), *Kar je, beži: Zoranu Božiču v spomin: ob prvi obletnici smrti dr. Zorana Božiča, literarnega zgodovinarja, prešernoslovca, profesorja in publicista* (107–118). Slavistično društvo.

JEZIKOVNE ZVRSTI

Ahačič, K. (2024). Zvrstnost. V *Slovnica na kvadrat: slovenska slovnica za srednjo šolo* (3., dopolnjena izd., str. 199). Rokus Klett.

Ahačič, K. (2024). Slovnične vsebine pri jezikovnem pouku slovenščine pred prenovu učnih načrtov. *Jezik in slovstvo*, 69(3), 9–28. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wfdut87>

Ahačič, K. (2024). Zakaj in kako je potrebno obravnavati zgodovino slovenskega jezika pri pouku slovenščine v srednji šoli. V *Jezik in književnost v spreminjanju* (str. 233–236). Slovenski slavistični kongres, Celje.

Gomboc, M. (2024). *Slovenščina: po korakih do odličnega znanja* (3. ponatis, str. 267). Mladinska knjiga.

Krajnc Ivič, M. (2024). »Izhodišče je besedilo« – o besedilih in žanrih pri pouku slovenščine. *Jezik in slovstvo*, 69(3), 45–60. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/gjqp2p3>

Križaj, M., in Bešter, M. (2018). *Jezikovni pouk: čemu, kaj in kako?: priročnik za učitelje in učiteljice slovenščine v osnovni šoli* (1. izd., str. 231). Rokus Klett.

Vogel, J. (2015). Modeli jezikovnega pouka pri predmetu slovenščina od leta 1990 do danes. *Jezik in slovstvo*, 60(3/4), 173–183. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/flvib27>

Vogel, J. (2017). Poimovanje jezikovne zvrstnosti pri pouku slovenščine v gimnaziji med teorijo in prakso. *Jezik in slovstvo*, 62(4), 17–30. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ulapcl4>

ZGODOVINA SLOVENSKEGA JEZIKA

Ahačič, K. (2024). Zvrstnost. V *Slovnica na kvadrat: slovenska slovnica za srednjo šolo* (3., dopolnjena izd., str. 199). Rokus Klett.

Ahačič, K. (2024). Slovnične vsebine pri jezikovnem pouku slovenščine pred prenovu učnih načrtov. *Jezik in slovstvo*, 69(3), 9–28. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wfdut87>

Ahačič, K. (2024). Zakaj in kako je potrebno obravnavati zgodovino slovenskega jezika pri pouku slovenščine v srednji šoli. V *Jezik in književnost v spreminjanju* (str. 233–236). Slovenski slavistični kongres, Celje.

Gomboc, M. (2024). *Slovenščina: po korakih do odličnega znanja* (3. ponatis, str. 267). Mladinska knjiga.

Krajnc Ivič, M. (2024). »Izhodišče je besedilo« – o besedilih in žanrih pri pouku slovenščine. *Jezik in slovstvo*, 69(3), 45–60. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/gjppq2p3>

Križaj, M., in Bešter, M. (2018). *Jezikovni pouk: čemu, kaj in kako?: priročnik za učitelje in učiteljice slovenščine v osnovni šoli* (1. izd., str. 231). Rokus Klett.

Vogel, J. (2015). Modeli jezikovnega pouka pri predmetu slovenščina od leta 1990 do danes. *Jezik in slovstvo*, 60(3/4), 173–183. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/flvib27>

Vogel, J. (2017). Poimovanje jezikovne zvrstnosti pri pouku slovenščine v gimnaziji med teorijo in prakso. *Jezik in slovstvo*, 62(4), 17–30. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ulapclD>

JEZIKOVNI SISTEM IN NJEGOVA VLOGA

Ahačič, K. (2024). *Kratkoslovnica: slovenska slovnica za osnovno šolo* (3., dopolnjena izd., str. 109). Rokus Klett.

SKLADNJA

Ahačič, K. (2024). Slovnici vsebine pri jezikovnem pouku slovenščine pred preno učnih načrtov. *Jezik in slovstvo*, 69(3), 9–28. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/oohk0kv>

Smolej, M. (2022). *Skladanje: izbrana poglavja iz skladnje slovenskega jezika* (1. izd., str. 209). Znanstvena založba Filozofske fakultete. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/idb3ndt>

PRAVOPIS IN PRAVOREČJE

PRAVOPIS

Černivec, M. (2024). Pravopisne vsebine in razvijanje pravopisne zmožnosti pri pouku slovenščine v gimnaziji. *Jezik in slovstvo*, 69(3), 29–44.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/6ncoxfb> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/6ncoxfb>)

PRAVOREČJE

Bešter, M. (2011). Sporazumevalna zmožnost – eden izmed temeljnih ciljev pouka slovenščine. *Jezik in slovstvo*, 56(3/4), 111–130. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/tdhkkz2>

Bone, J., Cencič, M., Ferme, J., Gaber, S., Golob, N., Haramija, D., Hozjan, D., Jamšek, J., Kos, Ž., Krajnc Ivič, M., Kregar, S., Lipovec, A., Majer Kovačič, J., Mršnik, S., Novak Zabukovec, V., Pavlin, J., Pevec Semec, K., Pulko, S., Rosc-Leskovec, D., ... Žakelj, A. (2023). *Pogled na šolo 21. stoletja v duhu kompetenc in pismenosti* (2., popravljena spletna izd.). Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/opj3z3b>

Holcar, A. (2017). *Formativno spremljanje v podporo učenju: priročnik za učitelje in strokovne delavce* (2., dopolnjena izd., str. 1, mapa (7. zv). Zavod RS za šolstvo.

Marentič - Požarnik, B. (2024). *Psihologija učenja in pouka: od poučevanja k učenju* (2., prenovljena izd., str. 320). DZS.

Novak, N. (2019). *Formativno spremljanje na razredni stopnji: priročnik za učitelje* (1. izd., str. 152). Zavod RS za šolstvo.

O naravi učenja: uporaba raziskav za navdih prakse (2. izd.). (2013). Zavod RS za šolstvo.
<http://www.zrss.si/pdf/o-naravi-ucenja.pdf>

Pečjak, S., in Gradišar, A. (2015). *Bralne učne strategije* (2., razširjena in dopolnjena izd., str. 423). Zavod RS za šolstvo.

Pečjak, S., Bon, M., Bucik, N., Doupona, M., Gobec, M., Hočevar - Grom, A., Demšar Pečak, N., Lavrenčič Vrabec, D., Lubšina Novak, M., Možina, E., Nolimal, F., Ojsteršek, A., Bergoč, S., Potočnik, N., Požar Matijašič, N., Saksida, I., Stabej, M., Straus, B., Šverc, A., ... Zamida, R. (2023). *Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019–2030* (spletna izd.). Ministrstvo RS za vzgojo in izobraževanje; Zavod RS za šolstvo.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/vthommj>

Plešec Gasparič, R., Valenčič Zuljan, M., in Kalin, J. (2020). Obrnjeno učenje in poučevanje kot priložnost za inovativno in prožno izvajanje učnih oblik v visokošolskem izobraževanju. *Revija za elementarno izobraževanje*, 13(posebna številka), 51–79.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/kkz5w3t>

KNJIŽEVNOST IN BRALNI ODZIV

KNJIŽEVNA BESEDILA

Kerndl, M. (2021). *Sodoben pouk (književnosti) in razlike med učenci*. BoMa.

Krakar Vogel, B. (2020). *Didaktika književnosti pri pouku slovenščine*. Rokus Klett.

Pečjak, S., in Gradišar, A. (2015). *Bralne učne strategije*. ZRSŠ.

Podsedenšek, M. (2020). Katera slovenska pokrajina je najlepša? Cirilu Kosmaču (1910–1980). *Slovenščina v šoli*, 23(1), 4–6.

Saksida, I. (1994). *Mladinska književnost med literarno vedo in književno didaktiko*. Obzorja.

Saksida, I. (2008). *Poti in razpotja didaktike književnosti*. Izolit.

Žbogar, A. (2007). *Za dejaven pouk književnosti*. Slavistično društvo Slovenije.

KNJIŽEVNA OSEBA

Didaktična gradiva: i-Učbeniki (sio.si) (<https://eucbeniki.sio.si/>), eTorba (<https://etorba.sio.si/etorba/sl/home>)

Kmecl, M. (1996). *Mala literarna teorija*. Mihelač in Nešović.

Kos, J. (1996). *Očrt literarne teorije*. DZS.

Stropnik Naveršnik, N. (2021). Obravnava književnih besedil pri pouku slovenščine v 6. in 7. razredu z de Bonovim orodjem CoRT. *Slovenščina v šoli*, 24(1), 17–24.

KNJIŽEVNI PROSTOR IN ČAS

Didaktična gradiva: i-Učbeniki (sio.si) (<https://eucbeniki.sio.si/>), eTorba (<https://etorba.sio.si/etorba/si/home>)

Kmecl, M. (1996). *Mala literarna teorija*. Mihelač in Nešović.

Kos, J. (1996). *Očrt literarne teorije*. DZS.

DOGAJANJE, MOTIV, TEMA, SPOROČILO IN SNOV

Batič Škarabot, M. (2022). Branje in projektno učenje. *Slovenščina v šoli*, 25(1), 27–35.

Boškin Blokar, G. (2019). Formativno spremljanje in spodbujanje kritičnega mišljenja pri pouku slovenščine v 7. razredu. *Slovenščina v šoli*, 22(1), 48–56.

Didaktična gradiva: i-Učbeniki (sio.si) (<https://eucbeniki.sio.si/>), eTorba (<https://etorba.sio.si/etorba/si/home>)

Kmecl, M. (1996). *Mala literarna teorija*. Mihelač in Nešović.

Kos, J. (1996). *Očrt literarne teorije*. DZS.

AVTOR IN PRIPOVEDOVALEC

Didaktična gradiva: i-Učbeniki (sio.si) (<https://eucbeniki.sio.si/>), eTorba (<https://etorba.sio.si/etorba/si/home>)

Kmecl, M. (1996). *Mala literarna teorija*. Mihelač in Nešović.

Kos, J. (1996). *Očrt literarne teorije*. DZS.

KNJIŽEVNA PERSPEKTIVA

Didaktična gradiva: i-Učbeniki (sio.si) (<https://eucbeniki.sio.si/>), eTorba (<https://etorba.sio.si/etorba/si/home>), posnetki predstav slov. gledališč, npr. Županova Micka (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/gnlxaq>)

Pezdirč Bartol, M. (2010). *Najdeni pomeni: empirične raziskave recepcije literarnega dela*. Zveza društev Slavistično društvo Slovenije.

Kmecl, M. (1996). *Mala literarna teorija*. Mihelač in Nešović.

Kos, J. (1996). *Očrt literarne teorije*. DZS.

ZVRSTI KNJIŽEVNOSTI IN PREDELAVE KNJIŽEVNIH BESEDIL

PESNIŠTVO

Blažič, M. (2003). *Kreativno pisanje: Vaje za razvijanje sposobnosti kreativnega pisanja*. GV Izobraževanje.

Rozman, A. (2010). *Izbrane rozine v akciji*. Mladinska knjiga.

Saksida, I. (2022). *Kla kla klasika*. Mladinska knjiga.

Arhiv tekmovalj v znanju slovenščine za Cankarjevo priznanje od leta 2010 do leta 2020. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/t9ix0yq>

<http://www.preseren.net/slo/default.asp>

<https://etorba.sio.si/etorba/sl/books/2/read>

<https://etorba.sio.si/etorba/sl/books/3/read>

PRIPOVEDNIŠTVO

Lešnik Musek, K. (2021). *Pozitivna psihologija za vrtce, šole in starše*. Mladinska knjiga.

<https://etorba.sio.si/etorba/sl/books/2/read>

<https://etorba.sio.si/etorba/sl/books/3/read>

DRAMATIKA

Medved Udovič, V. (2006). Branje dramskih besedil v šoli. *Otrok in knjiga* (33) 67, 15–26.

Pezdirč Bartol, M. (2006). Specifičnost branja dramskih besedil. V *Simpozij Obdobja 25: Književnost v izobraževanju – cilji, vsebine, metode* (str. 149–157). Dostopno na <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/rpdiksr>

Podbevšek, K. (2006). Govorna interpretacija literarnih besedil v pedagoški in umetniški praksi. Slavistična knjižnica, 11. Dostopno na <https://zdsds.si/tiskovina/544/>

Saksida, I. (1998). *Ime mi je igra: antologija slovenskih mladinskih gledaliških iger*. Maribor.

PREDELAVE KNJIŽEVNIH BESEDIL

Arčon, N. (2020). Filmska vzgoja v osnovni šoli. *Didakta*, 30, (208), 30–33.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/bsrr5e7>

Horjak, C. (2008). *Najmanjša velika enciklopedija stripa: Ciciban in Stripburgerjeva akademija predstavljata strip dr. Horowitza*. Ljubljana.

Jesenko, U. (2019). Beremo stripe za domače branje. *Šolska knjižnica*, 28(1), 15–21.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/iq3vw88>

Kerneža, M., Kordigel Aberšek, M. (2014). Strip – metoda, ki fantom omogoča uspešnejšo interpretacijo mladinskega literarnega besedila. *Revija za elementarno izobraževanje*, 7(2), 129–133.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/hwkflta>

McCloud, S. (2011). *Kako razumeti strip: o nevidni umetnosti*. Ljubljana.

Rutar, D. idr. (2012). *Film pri pouku: prakse in izzivi*. Ljubljana.

<https://www.zrss.si/pdf/Film-pri-pouku.pdf>

Saksida, I. (1998). *Slovenska mladinska dramatika* (str. 210). Obzorja. Maribor.

Zorman, B. (2022). Vključevanje filmske vzgoje v vzgojno-izobraževalne ustanove.

V: Štemberger, T. idr. *Oblikovanje inovativnih učnih okolij* (str. 321–333). Koper.

(PO)USTVARJANJE OB KNJIŽEVNIH BESEDILIH

GOVORNO NASTOPANJE

Didaktično gradivo: Ručigaj, K. (2016). Ocenjevanje govornega nastopa v 9. razredu – pesniška zbirka po izbiri učenca. *Slovenščina v šoli*, 19(3-4), 50–

57. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/hi98uzx> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/hi98uzx>)

Zavod RS za šolstvo. (b. d.). *Digitalna bralnica*. www.zrss.si/digitalna-bralnica/ Dostopno na:

<http://www.zrss.si/digitalna-bralnica/>

Kejžar, K. (2014). Uporaba govorne kulture pri pouku slovenščine. *Slovenščina v šoli*, 17/2, 44–55, 72.

Ručigaj, K. (2016). Ocenjevanje govornega nastopa v 9. r. – pesniška zbirka po izbiri učenca. *Slovenščina v šoli*, 19/3-4, 50–57, 140.

Žist, M. (2015). Postopnost priprave na celovito govorno nastopanje. *Slovenščina v šoli*, 18/3-4, str. 85–95, 141.

Žmavc, J. in Cestnik, M. (2024). Vertikalni okvir za poučevanje govornega nastopanja v osnovni šoli za celovito oblikovanje govork in govorcev. *Jezik in slovstvo*, 69/3, 95–115.

INTERPRETATIVNO BRANJE

Zavod RS za šolstvo. (b. d.). *Digitalna bralnica*. www.zrss.si/digitalna-bralnica/

(<http://www.zrss.si/digitalna-bralnica/>)

Podbevšek, K. (2006). *Govorna interpretacija literarnih besedil v pedagoški in umetniški praksi*, Slavistično društvo Slovenije.

Saksida, I. (2019). Preberi, izberi, ovrednoti – saj nismo roboti. Primeri obravnave književnosti pri visokošolskem komunikacijskem pouku. *Vzgoja in izobraževanje*, 50(5-6), 39–45.

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/yzx7tyo>

Saksida, I. (2022): *Poezija premika in drami*. <https://www.youtube.com/watch?v=MDQfZe295z4> (<https://www.youtube.com/watch?v=MDQfZe295z4>)

PISANJE

i-Učbeniki (sio.si) (<https://eucbeniki.sio.si/>), <https://etorba.sio.si/etorba/si/home>

Bralna pismenost v vrtcu in šoli (Teoretska izhodišča in empirične ugotovitve

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/5t88zpr> in Didaktični primeri

<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/cknrzty>)

Novak, N. (2023). *Bralna pismenost in razvoj slovenščine kot učnega jezika*. Zavod RS za šolstvo. www.zrss.si/pdf/Bralna_pismenost_in_razvoj_slovenscine_kot_ucnega_jezika.pdf

(<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/745mdwk>)

Žbogar, A. (2020). *Boža Krakar Vogel: Didaktika književnosti pri pouku slovenščine*, 65(2), 147–148. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/vsn9k9b>

Saksida, I. (2018). *Literarnost kot preseganje tvitovske gluhosti*. *Sodobnost*, 82(11), 1395–1404. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/z3yfskb>

Lotrič Komac, T. (2023). *Dolgo branje – poezija Franceta Prešerna in sočasno branje pripovedi o njem*. *Slovenščina v šoli*, 26(1), 51–55.

Stropnik Naveršnik, N. (2021). *Obravnava književnih besedil pri pouku slovenščine v 6. in 7. razredu z de Bonovim orodjem CoRT*. *Slovenščina v šoli*, 24(1), 17–24.

Žveglič, M. (2020). *Levstikov Martin Krpan na daljavo kot primer rabe digitalnih tehnologij oz. orodij pri pouku književnosti v 7. razredu osnovne šole*. *Slovenščina v šoli*, 23(3), 50–56.

Vizjak Puškar, N. (2023). *Odzivi učencev z govorno-jezikovnimi motnjami na priredbo Levstikovega Martina Krpana z Vrha v lahko branje*, *Jezik in slovstvo*, 68(3), 31–42.

Saša Hafner Bajžel (2021). *Kako razvijati čustveno in socialno pismenost v osnovni šoli*. *Vzgoja in izobraževanje*, 52/6 10–14. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/lis2zruj>

Klis, N. (2019). *Tvorba poustvarjalnega besedila na podlagi umetnostnega besedila ob upoštevanju elementov formativnega spremljanja*. *Slovenščina v šoli*, 22(3), 48–56.

Žugman, M. (2017). *Projekt Deček in hiša ali kako je nastajal šolski časopis*. *Slovenščina v šoli*, 2017, 20(2), 48–50, 72.

KNJIŽEVNOST V PROSTORU IN ČASU

SLOVSTVENA FOLKLORA, KNJIŽEVNIKI IN NJIHOVA DELA

Dolgan, K. (2025). *Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje: slovenščina, matematika, tuji jezik, likovna umetnost, glasbena umetnost, spoznavanje okolja, šport: učni načrt z didaktičnimi priporočili: osnovna šola* (spletna izd.). Ministrstvo RS za vzgojo in izobraževanje; Zavod RS za šolstvo. Didakticna_priporocila_k_ucnemu_nacrtu_za_prvo_vzgojno-izobrazevalno_obdobje_2025.pdf <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/t863m1z>

Jesenko, U. (2019). Beremo stripe za domače branje. *Šolska knjižnica*, 28(1), 15–20.

Krakar Vogel, B. (2020). *Didaktika književnosti pri pouku slovenščine*. Rokus Klett.

Pečjak, S., Gradišar, A. (2012). *Bralne učne strategije*. (2., razširjena in dopolnjena izd.). Zavod RS za šolstvo.

Saksida, I. (2003). Komunikacijski pouk književnosti v osnovni šoli. *Otrok in knjiga*, 0(57), 5–18. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/5dqxlst>

Saksida, I. (2019). Izhodišča in posledice komunikacijskega in tradicionalnega načrtovanja pouka književnosti. *Jezik in slovstvo*, 64(1), 21–28. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/6okg6ay>

Stanonik, M. (2004). *Slovstvena folkloristika. Med jezikoslovjem in literarno vedo*. ZRC SAZU.

Žbogar, A. (2023). Metoda obrnjenega učenja pri pouku slovenščine (književnosti). *Jezik in slovstvo*, 68(2), 19–30. <https://doi.org/10.4312/jis.68.2.19-30>

LITERARNOTEORETIČNO ZNANJE

Holcar Brunauer, A. idr. (2016). *Formativno spremljanje v podporo učenju: priročnik za učitelje in strokovne delavce. Dokazi. Povratna informacija*. Zavod RS za šolstvo.

Kmecl, M. (1996). Mala literarna teorija. Mihelač in Nešović.

Saksida, I. (1994). *Izhodišča in modeli šolske interpretacije mladinske književnosti: priročnik za književno vzgojo*. Different.

Žbogar, A. (2007). Za dejaven pouk književnosti. *Jezik in slovstvo*, 52(1), 55–66.

Žbogar, A. (2021). (Meta)kognitivno-kritično šolsko branje književnosti. *Pedagoška Obzorja*, 36(3-4), 69–80. Dostopno na: <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/jbflvhq>

LITERARNOZGODOVINSKO ZNANJE

Haramija, D. (2022). Branje mladinskih leposlovno-informativnih knjig pri različnih predmetih v osnovni šoli. (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/erqvjkd>) *Jezik in slovstvo*, 67(1-2), 49–62. (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/cy0po4x>)

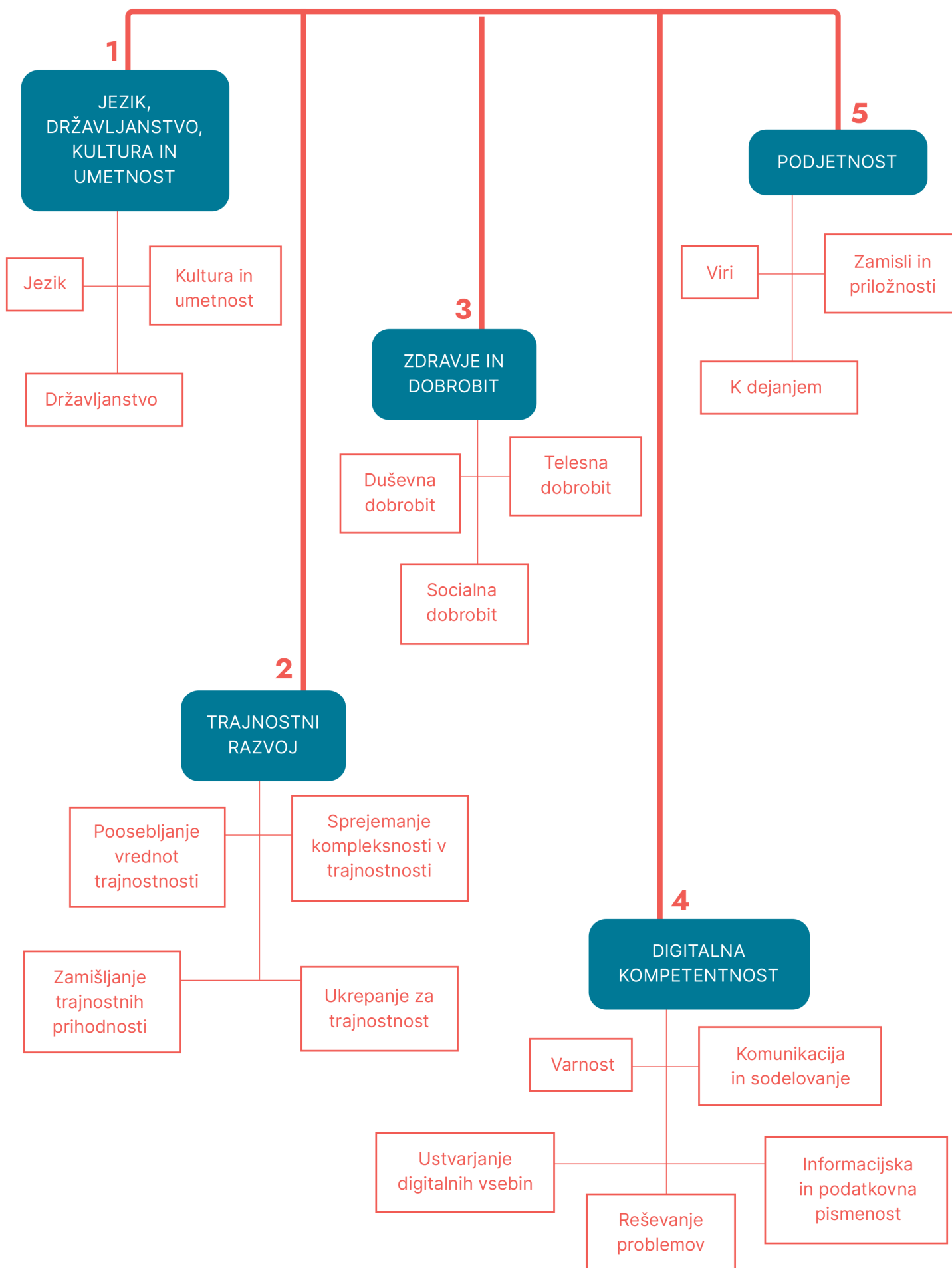
Kerndl, M. (2013). Notranja učna diferenciacija in individualizacija pri pouku književnosti v heterogenih učnih skupinah tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja. (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/dsrqcsd>) *Jezik in slovstvo*, 58(3), 59 (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/bv5phfl>)–74 (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/cy0po4x>). (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/bv5phfl>)

Žbogar, A. (2024). Razvijanje literarne zmožnosti pri pouku književnosti. *Jezik in slovstvo*, 64(1), 73–83. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/97s8pse> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/97s8pse>)

PRILOGE

KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV

1 /// JEZIK, DRŽAVLJANSTVO, KULTURA IN UMETNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih:) 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih:) 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spozna, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spozna kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živi kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družbeni položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogoje z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.

3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepoznavna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitve po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepoznava raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepoznavna meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepoznavna lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.), tako da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državljijsko udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepoznava zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepoznava in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepoznavava avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednost zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev. 5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobrobiti za druge in izbere ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnani, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva. 5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebne za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog. 5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjak itd.) ali strokovne skupnosti. 5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju). 5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost). 5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt. 5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidenim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnanoostjo in ciljem, da jih uspešno razreši. 5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami. 5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev. 5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje. 5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah. 5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.